

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Прикарпатський університет імені Василя Стефаника»
Педагогічний інститут
Кафедра педагогіки імені Богдана Ступарика

Віра Ковальчук

**«МЕТОДИКА СОЦІАЛЬНО- ВИХОВНОЇ РОБОТИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ»**

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів

Івано- Франківськ

2013р.

УДК .37.015.378

ББК 74.580

Н 16

Друкується за рішенням вченої ради Педагогічного інституту ДВНЗ
«Прикарпатський університет імені Василя Стефаника (протокол № від
.....2013 року)

Рецензенти:

Завгородня Т.К., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Лемко Г.М., кандидат педагогічних наук, доцент

Ковальчук В.М., 2013

ДВНЗ Прикарпатський університет
імені Василя Стефаника, 2013

Зміст

Вступ.....	4
Навчально-тематичний план курсу.....	7
Зміст і джерельна база лекцій.....	9
Плани та методичні рекомендації до семінарських занять.....	17
Зміст завдань для самостійної роботи студентів.....	34
Орієнтовні форми контролю знань студентів.....	43
Програмові вимоги до курсу.....	66

Вступ

Основна мета курсу «Методика соціально-виховної роботи в сучасних умовах» полягає у формуванні в студентів знань, умінь і навичок виховної роботи, потреби у професійному самовдосконаленні, здатності до самоорганізації власної діяльності а також у забезпеченні їхнього особистісного розвитку як майбутніх класних керівників, суб'єктів виховної діяльності. Це передбачає розвиток у студентів необхідних професійних та особистісних якостей, таких як соціальний інтелект, креативність, особиста відповідальність за свої дії та вчинки тощо.

Провідною ідеєю занять з МСВР є особистісна зорієнтованість підготовки студентів до виховної роботи, яка покликана забезпечити формування сприятливої для навчання мотивації: орієнтацію на мету діяльності та її досягнення, самостійність та активність у практичній її реалізації.

У методичному посібнику розкрито основні аспекти законодавчих актів і державних документів, що стосуються виховної роботи з дітьми та молоддю, знайшли відображення питання, пов'язані з організацією діяльності класного керівника, його функціями як координатора виховного процесу. Значна увага приділяється методам, прийомам і формам виховної роботи класного керівника; особливостям роботи з обдарованими дітьми; дітьми з девіантною поведінкою; дітьми, позбавленими батьківської опіки.

Позашкільна педагогічна практика – є самостійною педагогічною діяльністю студента. Її особливість полягає в тому, що студент відповідає за життя фізичне, психічне здоров'я дітей та підлітків, їх повноцінний відпочинок та розвиток. Мета літньої педагогічної практики полягає в розширенні, поглибленні та закріпленні професійно-педагогічних знань, набутті досвіду самостійної організації життя та діяльності тимчасового дитячого колективу, удосконаленні умінь і навичок з методики виховної роботи з дітьми в умовах літніх канікул, сприянні формування у студентів стійкого інтересу та поваги до професії педагога, виробленні творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Засвоївши курс «Методика соціально-виховної роботи в сучасних умовах», студенти повинні:

- знати:

основні положення законодавчих актів та державних документів, що стосуються виховної роботи; понятійний апарат виховної роботи; соціально-демографічні та психологічні особливості дітей, позбавлених батьківської опіки; види дитячої обдарованості; типи важковиховуваних дітей та основні причини девіантної

поведінки; власні педагогічно значущі особисті якості та недоліки; вікові особливості учнів та способи їх врахування; критерії вихованості особистості та учнівського колективу; методи виховної роботи з особистістю та учнівським колективом; основні напрями діяльності класного керівника, вихователя літнього оздоровчого табору; функціональні обов'язки класного керівника, вихователя; форми організації різних напрямів діяльності школярів; закономірності міжособистісних стосунків та спілкування в дитячому колективі; прийоми педагогічної взаємодії; типи конфліктів у навчально-виховному процесі; способи розв'язання конфліктів; соціально-психологічні механізми виховання і самовиховання; прийоми корекції особистості та поведінки важковиховуваних дітей; види планів, структуру та вимоги до їх складання; умови успішного сімейного виховання; типові помилки у сімейному вихованні; форми роботи класного керівника з батьками; цілі та специфіку роботи в літньому оздоровчому таборі;

вміти:

вміти аналізувати соціально-педагогічні ситуації; враховувати у виховній роботі рівень розвитку, індивідуально-психологічні та вікові особливості учнів; складати психолого-педагогічну характеристику особистості учня та учнівського колективу; планувати етапи і прогнозувати результати виховання; складати плани виховної роботи класного керівника: календарні, тижневі тематичні, поточні; здійснювати психолого-педагогічний аналіз виховних заходів і приймати адекватні рішення; встановлювати педагогічно доцільні взаємостосунки з учнями; спрямовувати сімейне виховання на всебічний розвиток дітей; організовувати діяльність учнів та учнівського колективу та його самоврядування; організовувати самовиховання учнів; здійснювати заходи з виявлення проявів та запобігання дитячої бездоглядності; здійснювати корекцію поведінки та особистості важковиховуваних учнів; попереджати конфліктні ситуації в навчально-виховному процесі та знаходити оптимальні варіанти їх вирішення; проводити виховну бесіду з окремим учнем, групою, колективом, конкурси малюнків, фестивалі пісень та танців, вечори поезії, казок, українські народні свята, тематичні дні, трудові десанти, збір природного та краєзнавчого матеріалу, карнавали, спортивні змагання ; аналізувати та оцінювати власну діяльність з метою її вдосконалення; встановлювати педагогічно правильні стосунки з дітьми, підлітками, колегами; визначати мету і завдання оздоровчої та соціально-виховної роботи з дітьми і підлітками в оздоровчих закладах; складати план оздоровчої та виховної роботи на зміну та на кожен день з урахуванням інтересів та індивідуальних особливостей дітей.

Методичний посібник містить : навчально - тематичний план, навчальну програму курсу,

плани семінарських занять та методичні рекомендації до них, програмові вимоги з курсу. Крім того, у посібнику містяться навчальні матеріали до кожної теми, розгляд якої передбачено навчальним планом, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, шкала оцінювання знань, список рекомендованої основної та додаткової літератури.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Методика соціально-виховної роботи в сучасних умовах													
Тема1.Поняття про соціалізацію. Фактори соціалізації дітей та молоді.	8	2	2			4	8	2					6
Тема 2.Роль і місце класного керівника в системі організації взаємодії з вихованцями.	8	2	2			4	8		2				6
Тема3.Методика педагогічного вивчення особистості учня та учнівського колективу.	10	2	2			6	8	2					6
Тема4.Вплив середовища на розвиток і формування особистості.	8	2	2			4	8	2					6
Тема5.Опікунсько-виховна робота в сучасній школі.	6	2				4	8						8
Разом за змістовим модулем 1	40	10	8			22	40	6	2				32
Змістовий модуль 2													
Тема 6. Методика реалізації індивідуального підходу у виховному процесі.	7	2				5	6						6
Тема7.Зміст та форми соціально-виховної роботи.	9	2	2			5	10	2	2				6

Тема 8. Класна година: функції напрямки у змісті, форми проведення. Бесіда як метод виховання.	9	2	2			5	10	2			8
Тема 9. Розвиток учнівського самоврядування	9	2	2			5	8				8
Тема 10. Мета, завдання. зміст, методи і форми виховної роботи в оздоровчому таборі.	7		2			5	7				7
Разом за змістовим модулем 2	41	8	8			25	41	4	2		35
Усього годин	81	18	16			47	81	10	4		67

Згідно з навчальним планом курс розраховано на один семестр. Його загальний обсяг – 34 години аудиторного навантаження, з яких 18 годин відводиться для лекцій і 16 – для практичних занять. Лекції охоплюють весь курс. Практичні заняття передбачають творчо - пошукову самостійну роботу студентів, підготовку до керівництва навчально-виховним процесом, а також формування елементарних школознавчих умінь. Курс передбачає аудиторне обговорення рефератів та повідомлень, підготовлених студентами на основі самостійного вивчення рекомендованої і довідкової літератури.

Розділ I. Зміст і джерельна база лекцій з «Методики соціально -виховної роботи в сучасних умовах»

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Предмет та зміст курсу «Методика соціально-виховної роботи в сучасних умовах».

Поняття про соціалізацію. Фактори соціалізації дітей та молоді. Соціально-

психологічний портрет дитини перехідної доби і проблеми виховання. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді.

Тема 2. Організація діяльності класного керівника.

Роль і місце класного керівника в системі організації взаємодії з вихованцями. Основні напрями діяльності, права й функціональні обов'язки класного керівника. Вимоги до класного керівника (за П.М.Щербанем). Методи виховання у роботі класного керівника. Прогнозування виховного процесу класним керівником-один із важливих компонентів педагогічної діяльності. Співпраця класного керівника із вчителями – предметниками. Види і структура планів виховної роботи в ЗОНВЗ. Планування роботи класного керівника. Орієнтовні вимоги до плану виховної роботи.

Тема 3. Методика педагогічного вивчення особистості учня та учнівського колективу.

Поняття вихованості, показники та методи діагностування вихованості учнів. Програма вивчення особистості учня. Програма вивчення учнівського колективу. Критерії та показники вихованості учнів, рівні вихованості, етапи вивчення вихованості особистості. Засоби одержання і фіксації відомостей про учня: характер, інтереси, захоплення, недоліки та окремі вади особистості. Прогнозування майбутньої поведінки учня за різних умов, обставин та факторів.

Методи вивчення особистості учня (аналіз умов життя, вивчення шкільної документації, спостереження, бесіда, анкетування, аналіз продуктів діяльності, тестування, експеримент).

Методи вивчення учнівського колективу: соціометрія, метод ділової та рольової гри. Діагностика сформованості колективу, оцінка психологічного клімату в колективі.

Соціальний паспорт класу.

Тема 4. Вплив середовища на розвиток і формування особистості.

Виховне середовище, його види. Поняття про обдарованість дітей, види обдарованості. Проблеми роботи з обдарованими дітьми на сучасному етапі. Поняття про важковиховуваність дітей та підлітків, типи важковиховуваних дітей та основні причини девіантної поведінки неповнолітніх. Профілактика та корекція важковиховуваності. Актуальні спрямування соціально-виховної роботи з обдарованими дітьми та дітьми, схильними до девіантної поведінки. Рекомендації щодо розв'язання конфліктних ситуацій. Спільна діяльність школи, сім'ї, громадськості в системі виховної роботи за місцем проживання. Запобігання правопорушень.

Тема 5. Опікунсько-виховна робота в сучасній школі.

Поняття про опіку та піклування. Соціально-демографічні та психологічні особливості дітей, позбавлених батьківської опіки. Посилення опікунсько-виховної функції школи. Виявлення проявів та запобігання дитячої бездоглядності. Педагогічний всеобуч населення на засадах народної педагогіки як важливе соціально- педагогічне завдання. Посилення відповідальності батьків за результати сімейного виховання.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Зміст та форми соціально-виховної роботи.

Традиційні масові заходи в школі. Методика організації та проведення читацьких конференцій, диспутів, турнірів, вікторин.

Відзначення державних, релігійних та національних свят. Народознавча робота в школі. Свята народного календаря.

Інтелектуально - пізнавальні позаурочні заходи. Методика організації та проведення літературно - художніх конкурсів, концертів, фестивалів. Спортивно – оздоровчі заходи. Методика організації та проведення спортивних змагань, мандрівок, туристичних походів, спортивних ігор.

Година класного керівника: форми проведення. Індивідуальна робота з учнями.

Бесіда як метод виховання. Методика підготовки та проведення бесіди. Диспут як один із методів виховної роботи. Методика підготовки та проведення диспуту, вимоги до нього. Значення КТС у формуванні особистості учня. Технологія підготовки КТС.

Тема 7. Розвиток учнівського самоврядування.

Завдання учнівського самоврядування. Участь учнів в органах управління школою. Зміст та структура учнівського самоврядування. Принципи самоврядування. Органи самоврядування в школі.

Класні збори як вищий орган учнівського самоврядування в класі. Обов'язки старости класу. Розподіл доручень.

Форми громадського самовираження учнів у школі. Збори. Учніське віче. Шкільний референдум. Стінгазета, радіогазета.

Умови ефективного педагогічного керівництва органами учнівського самоврядування.

Тема 8. Особливості виховної роботи в оздоровчих закладах

Мета, завдання, зміст, методи і форми виховної роботи в оздоровчому таборі. Особливості соціально-виховної роботи у тимчасово створеному дитячому колективі. Технології соціально-виховної роботи в ЛОТ. Характеристика основних періодів табірної зміни.

Список рекомендованої літератури

1. Аникеева Н. П. Воспитание игрой. - М., 1987.
2. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості //Шкільний світ.- 2005
3. Арутюнов А. Р. и др. Игровые задания. - М., 1984.
4. Бабаева Ю. Д., Лейтес Н. С., Матюрина Т. М. и др. Психология одаренности детей и подростков. – М., Академия, 2000.
5. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. - К.: ІЗМН, 1998.
6. Братчик О. Проскуріна Е. Святкове літо. - Харків, 2005.
7. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації. – К., інститут змісту і методів навчання. 1996. – 320 с.
8. Виноградова Т. Книга класного керівника. - Харків: Основа, 2006. -

128 с.

- 9.Вишневецький О. Сучасне українське виховання. - Л.,1996.
- 10.Виховна робота: Молодіжні організації. – К.: Молодь, 1993.
- 11.Власенко В.В. Вчителі – учні: психологія взаємин оцінних ставлень. – К., 1995. – 154 с.
- 12.Газман О.С. Иванов А.В. Содержание деятельности и опыт работы классного руководителя. - М.,1992.
- 13.ГнутельЯ.В. Виховна робота в сучасних умовах: теорія і методика. - Тернопіль, 1998
- 14.Грехнів В.С. Культура педагогічного спілкування. – М. – 1990. – 144 с.
- 15.Джандар З. Батьківські міфи// Виховна робота в школі.- 2006.-№3.
- 16.Дробязко П.І. Українська національна школа: витоки і сучасність. Посібник. – К. – ВЦ “Академія”, 1997. – 181 с.
- 17.Дитина в кризовому соціумі: як її розуміти //Шкільний світ. – 2004.
- 18.Єрмак Л. Виховання особистості в сучасній школі //Директор школи.-2002 .-№5.
- 19.Жирякова А. Методичне забезпечення виховної роботи в школі// Завуч.-2001.-№4.
- 20.Закон України "Про охорону дитинства" від 26.06 2001р.// Директор школи. – 2002.- №8
- 21.Закон України “Про освіту”. – 1991.
- 22.Закон України “Про об’єднання громадян”. 1992.
- 23.Зверева І.Д., Коваль Л.Г. Діагностика моральної вихованості школярів. К.:ІСДО, 1995. – 196 с.
- 24.Інформаційний збірник МО України. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (О.В.Сухомлинська та ін.). - К.,2000. - № 22. -С.7-21.
- 25.Іванов І.П. Методика комунарського виховання. – М., 1997.
- 26.Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання.- К.,1997.

- 27.Карнегі Дейл. Як вибирати друзів і здійснювати вплив на людей. – У., 1989. – 224 с.
- 28.Книга класного керівника: Довідково-методичне видання/ Упоряд.С.В.Кириленко,Н І Косарева. – Вид.2-ге, доповн.- Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006.
- 29.Ковальова Л. Пріоритетні напрями виховної роботи в школі // Шкільний світ. – 2002.- №17.
- 30.Концепція "Школи здорового способу життя та безпеки життєдіяльності" //Освіта. – 2001.- №69.
- 31.Концепція громадського виховання особистості в умовах розвитку української державності. Шлях освіти. № 2, 2001
- 32.Концепція "Школи здорового способу життя та безпеки життєдіяльності" //Освіта. – 2001.- №69.
- 33.Коротаяева Е. В. Хочу, могу, умею! Обучение, погруженное в обучение.— М.: КСП, 1997.
- 34.Мар'єнко І.С. Орієнтовний зміст виховання школярів.- К.,1982
- 35.Макаренко А.С. Методика виховної роботи. К., 1990.
- 36.Методика воспитательной работы: Учебн.пособие для студ.пед.училищ/ под ред.В.М.Коротова.-М.:Просвещение, 1990.
- 37.Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник.3-є видання, доповнене. – Київ,2001.
- 38.Натанзюк Е.М. Важкий школяр і педагогічний колектив. – М., 1987.
- 39.Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. За ред.. І.Д.Беха. 2004.
- 40.Нікітін Б.П. Сходінки творчості або розвиваючі ігри. – К.: Радянська школа, 1991. – 160 с
- 41.Озеркова І.Н. Рольові ігри як технологія самовиховання // Завуч.- 2001.-№23-24.
- 42.Орієнтовний зміст виховання в національній школі. Метод. реком. – К.: ІЗМ.Н, 1996. – 136 с.

43. Оржеховська В.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх. - К., 1996
44. Основи національного виховання / за ред. В.Г.Кузя.
45. Педагогіка: Навчальний посібник/ В.М.Галузник, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – 2-е вид., випр. і доп.- Вінниця: Книга-Вега, 2003.
46. Підготовка вчителя до морального виховання учнів. Навчальний посібник (за загальною ред. В.Г. В.Г.Демиденка). – К., ІЗМН. – 1996. – 204 с.
47. Приходько В. Превентивна педагогіка // Виховна робота в школі.- 2006.-№3.
48. Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад. – 1993.
49. Приходьченко К. Литвин Л. Діагностика у виховному процесі // Виховна робота в школі.- 2006.-№7.
50. Романкова Л.М., Макарова Л.І. Програма і методичні рекомендації з організації та проведення виробничої практики студентів IV-V курсів філософського факультету спеціальності “Психологія“.- Івано-Франківськ, 2006.
51. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник – К.: Академвидав, 2005.
52. Середюк Г. Педагогічний пошук класного керівника.- Тернопіль: Богдан, 2003.
53. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину: К., 1979.
54. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю. К., 1979.
55. Сластенин В.А. Методика воспитательной работы. - М.: Академия, 2004.
56. Сорока Г. Методичне забезпечення виховної роботи // Управління школою. – 2004
57. Сорока Г. Аналіз виховної роботи в школі // Управління школою. – 2002.-№5.
58. Соля М. Педагогіка дитячого оздоровчого табору. - Івано-Франківськ,

1997.

59.Соя М., Луцький Я. Виховна робота в дитячих оздоровчих закладах. - Івано-Франківськ, 1996.

60.Тихомирова Л. Ф. Развитие интеллектуальных способностей школьника.— Ярославль: Академия развития, 1996.

61.Туріщева Л.Психологічні ігри в роботі класного керівника // Виховна робота в школі.- 2006.-№7.

62.Ученическое самоуправление в школе: сегодня и завтра /под.ред.В.Беха.-К.,1999.

63.Чешмаков С. А., Безбородова Н. Я. От игры к самовоспитанию: Сборник игр-коррекций.— М., Новая школа, 1995.

64.Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах. - К.:Вища школа, 2004.

65.Щербань П.М. Прикладна педагогіка.- К.:Вища школа.,2002.

Розділ II. Плани та методичні рекомендації до семінарських занять

План семінарського заняття №1

Тема « Мета та завдання курсу «Методика виховної роботи » (2год.)

1. Основні категорії та поняття.
- 2.Фактори соціалізації дітей та молоді.
- 3.Особливості соціально-виховної роботи в сучасних умовах.
- 4.Принципи виховної роботи. Принцип демократизації. Принцип народності. Принцип емоційності. Принцип гуманізації та духовності.

Основні поняття

Соціалізація, виховна робота, демократизація, народність, емоційність,

гуманізація, духовність.

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання

1. Виписати основні поняття теми, відшукати їх визначення у словниках, енциклопедіях.
2. Опрацювати “Національну програму виховання дітей та учнівської молоді” Схвалену Президією Академії педагогічних наук України 1 липня 2004 р.

Запитання та завдання для перевірки знань

1. Що є предметом виховної роботи?
2. Перелічіть основні завдання виховної роботи.
3. На яких принципах ґрунтується виховна .
4. Які принципові зміни простежуються в організації виховної роботи в сучасній школі.
5. Розкрийте соціальне значення принципів реалізації Державно національної програми “Освіта. Україна ХХІ століття”:

Рекомендована література

1. Закон України “Про освіту”. – 1991.
2. Закон України “Про об’єднання громадян”. 1992.
3. Інформаційний збірник МО України. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (О.В.Сухомлинська та ін.). - К.,2000. - № 22. -С.7-21.
4. Педагогіка: Навчальний посібник/ В.М.Галузник, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – 2-е вид., випр, і доп. - Вінниця: Книга-Вега, 2003.
5. Підготовка вчителя до морального виховання учнів. Навчальний посібник (за загальною ред.. В.Г. В.Г.Демиденка). – К., ІЗМН. – 1996. – 204 с.
6. Приходько В.Превентивна педагогіка //Виховна робота в школі.- 2006.-№3.
7. Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний

заклад. – 1993.

План семінарського заняття №2

Тема: «Класний керівник як організатор позаурочної діяльності учнів»

(2 год.)

1. Завдання класного керівника в системі виховної роботи..
2. Класний керівник як організатор позаурочних заходів.
3. Роль планування та аналізу в організації позаурочної діяльності.
4. Вимоги до планування позаурочної діяльності. Види планів.
5. Планування спільної позаурочної діяльності педагогів і дітей.
6. Планування власної діяльності класного керівника.

Основні поняття

Позаурочні заходи, планування, система виховної роботи.

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання

1. Опрацювати наказ МОН України “Про затвердження положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти” від 6 вересня 2000 р. № 434
2. На основі опрацювання "Педагогічної газети", "Виховної роботи в школі" скласти список рекомендованих статей на допомогу класному керівнику.
3. Ознайомитись із видами планів класного керівника та сучасними вимогами до їх складання.
4. Скласти орієнтовний план виховної роботи класного керівника за запропонованим зразком
5. Ознайомтесь з планом роботи одного з класних керівників і зробіть висновки, наскільки повно охоплює він різні сфери життя учнів, наскільки він конкретний, чи дає простір для творчості дітей.

Запитання та завдання для перевірки знань

1. Яке місце займає класний керівник у системі виховання учнів?
2. Розкрийте компоненти змісту педагогічної діяльності класного керівника.
3. Які, на Вашу думку, найважливіші зміни відбулися в діяльності класного керівника в сучасній школі?

Рекомендована література

1. Виноградова Т. Книга класного керівника. - Харків: Основа, 2006.
2. Вишневецький О. Сучасне українське виховання. - Л., 1996.
3. Грехнів В.С. Культура педагогічного спілкування. – М. – 1990. – 144 с.
4. Книга класного керівника: Довідково-методичне видання/ Упоряд. С.В. Кириленко, Н.І. Косарєва. – Вид. 2-ге, доповн.- Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006.
5. Ковальова Л. Пріоритетні напрями виховної роботи в школі // Шкільний світ. – 2002.- №17.
6. Середюк Г. Педагогічний пошук класного керівника.- Тернопіль: Богдан, 2003.
7. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину: К., 1979.
8. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю. К., 1979.
9. Туріщева Л. Психологічні ігри в роботі класного керівника // Виховна робота в школі.- 2006.- №7.
10. Щуркова Н.Е. Вы стали классным руководителем. - М., 1986

План семінарського заняття №3

Тема: «Поняття вихованості, показники та методи діагностування вихованості учнів» (2 год.)

1. Програма вивчення особистості учня.
2. Програма вивчення учнівського колективу.
3. Критерії та показники вихованості учнів, рівні вихованості, етапи вивчення вихованості особистості.

Основні поняття

Вихованість, особистість, показники вихованості, рівні вихованості.

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання

1. Ознайомитись з існуючими програмами вивчення особистості учня та учнівського колективу
2. Скласти психолого-педагогічну характеристику на учня і на клас.
3. Розробити орієнтовну програму спостереження за учнями класу і колективом.
4. Проаналізувати різні варіанти характеристик колективів учнів школи, складених учителями.
5. Скласти соціальний паспорт класу.

Запитання та завдання для перевірки знань

1. Які педагогічні заходи планує класний керівник щодо організації і згуртування учнівського колективу?
2. Які риси характеру формуються у дитини, коли вона бере участь у колективній творчій справі?
3. Розкрийте можливості колективної форми роботи для створення доброзичливих стосунків.
4. Висловіть свою точку зору щодо оцінювання результатів діяльності підлітків.

Рекомендована література

1. Вишневецький О. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси. – Львів, 1996. – 237 с.
2. Дитина в кризовому соціумі: як її розуміти // Шкільний світ. – 2004.
3. Єрмак Л. Виховання особистості в сучасній школі // Директор школи. – 2002. – №5.
4. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину: К., 1979.

5.Романкова Л.М., Макарова Л.І. Програма і методичні рекомендації з організації та проведення виробничої практики студентів IV-V курсів філософського факультету спеціальності “Психологія“.- Івано-Франківськ, 2006.

6.Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник – К.:Академвидав, 2005.

7.Карнегі Дейл. Як вибирати друзів і здійснювати вплив на людей. – У., 1989. – 224 с.

План семінарського заняття №4

Тема: « Методика роботи з батьками. Зміст і форми роботи класного керівника з батьками.

1. Методика підготовки і проведення батьківських зборів.
2. Робота батьківського комітету класу і школи.
3. Методика індивідуальної роботи класного керівника з батьками.
4. Формування педагогічної культури батьків.
5. Форми і методи надання допомоги батькам у роботі з дітьми, поведінка яких вимагає психолого-педагогічної корекції в умовах сім'ї.
6. Піклувальна Рада школи.

Основні поняття

Педагогічна культура батьків, батьківський комітет, психолого –педагогічна корекція.

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання

- 1.Законспектувати Наказ МОН України “Про затвердження положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу“ від 5 лютого 2001р. № 45
- 2.Проаналізуйте одну з форм організації спільної виховної діяльності класного керівника і сім'ї.

3. Поговоріть з класним керівником однієї з шкіл про його роботу з батьками. Дізнайтеся про систему його роботи з батьківським активом, з групами батьків — батьками, рідними невстигаючих або недисциплінованих учнів, з тими, хто є вітчимою або мачухою. Розпитайте про індивідуальну роботу з батьками: відвідування їх вдома, виклик до школи, з якою метою влаштовуються зустрічі з батьками, який характер бесід, результати. Як проводяться класні батьківські збори, їх тематика, методика роботи з батьками на зборах. Запишіть найцінніше з досвіду роботи класного керівника.

Запитання та завдання для перевірки знань

1. Охарактеризуйте основні напрямки роботи класного керівника з батьками.
2. Проаналізуйте виховні функції сім'ї. У чому виражається єдність громадського і сімейного виховання?
3. Які форми зв'язку школи з батьками вам відомі?
4. Як активізувати діяльність батьківських зборів?
5. Як залучити батьків до проведення консультацій з проблем сімейного виховання?
6. Які форми роботи з батьками Ви вважаєте найбільш ефективними?

Рекомендована література

1. Бондаревська В.М. У серці суспільства// Рідна школа. – 1994. - №11.
2. Газман О.С. Иванов А.В. Содержание деятельности и опыт работы классного руководителя. - М.,1992.
3. ГнутельЯ.В. Виховна робота в сучасних умовах: теорія і методика. - Тернопіль, 1998
4. Джандар З. Батьківські міфи// Виховна робота в школі.- 2006.-№3.
5. Дробязко П.І. Українська національна школа: витоки і сучасність. Посібник. – К. – ВЦ “Академія”, 1997. – 181 с.

6. Закон України "Про охорону дитинства" від 26.06 2001р.// Директор школи. – 2002.- №8

7. Жирякова А. Методичне забезпечення виховної роботи в школі// Завуч.- 2001.-№4.

8. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання.- К.,1997.

9.Карпенчук С.П.Теорія і методика виховної роботи. К., 2005, 343с.

10.Красовицький М.Ю. Практична педагогіка виховання. Плай, 2000

11.Мойсенюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. - 3-е вид., 2003.

12.Національна програма виховання дітей та учнівської молоді //Світ виховання 4 (5) 2004р., с. 7-36

13.Педагогіка: Навчальний посібник. Максимюк С.П..К.:Кондор, 2009.- 670с.(Ч.ІІ Теорія і методика виховання, теми1-7).

План семінарського заняття №5

Тема: «Спільна діяльність школи і позашкільних закладів»(2год.)

1.Участь дітей позбавлених опіки і піклування у загальношкільних та громадських заходах.

2.Дитячі та молодіжні організації.

3.Участь дітей у діяльності гуртків, клубів за інтересами та навчальних закладів поза школою.

4.Робота Центрів соціальних служб для молоді.

Основні поняття

Опіка, піклування, молодіжні організації, соціальні служби для молоді.

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання

1.Ознайомитись з соціальною картою дитини, що знаходиться в притулку та з картою клієнта центру соціальних служб для молоді. Ознайомитись із Постановою Кабінету Міністрів України. “Про організацію харчування окремих категорій учнів у загальноосвітніх навчальних закладах“ від 19 червня 2002 р. Ознайомитись із наказом МОН України “ Про затвердження норм матеріального та нормативів фінансового забезпечення дітей-сиріт та

дітей позбавлених батьківського піклування, а також вихованців шкіл-інтернатів“ від 17 листопада 2003 р.

2.Розробити власні рекомендації щодо розв’язання конфліктних ситуацій

3.Законспектувати :

- Приходько В.Превентивна педагогіка//Виховна робота в школі .- 2006.-№3;

- Дитина в кризовому соціумі: як її розуміти//Шкільний світ. – 2004,

4. Ознайомитись з Методичним листом МОН України “Про впровадження комплексної програми художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах“ від 07.04.2004р.

5. Відвідайте одну-дві позашкільні установи, ознайомтеся із змістом та методикою їх роботи, формами взаємодії школи і позашкільних установ з питань виховання учнів. Продумайте шляхи вдосконалення роботи цих закладів.

Запитання та завдання для перевірки знань

1.Що таке позашкільний навчально-виховний заклад?

2.Як ви можете пояснити сутність взаємодії школи і позашкільних закладів?

3.Охарактеризуйте основні напрямки діяльності позашкільних навчально-виховних закладів.

4.Проаналізуйте систему зв’язків сучасної школи з окремими позашкільними закладами.

5.Визначте шляхи підвищення спільної діяльності школи і позашкільних закладів.

Рекомендована література

1. Дем’янук Т.Д. Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі: науково-методичний посібник – Суми, ТОВ Видавництво "Антей", 2006.-386 с.

2.Ковальова Л. Пріоритетні напрями виховної роботи в школі // Шкільний світ. – 2002.- №17.

3. Концепція "Школи здорового способу життя та безпеки життєдіяльності" // Освіта. – 2001. – №69.

4. Концепція громадського виховання особистості в умовах розвитку української державності. Шлях освіти. № 2, 2001.

План семінарського заняття №6

Тема: «Методи виховної роботи з учнями»

(2 год.)

1. Методи виховання.
2. Індивідуальна робота з учнями.
3. Бесіда як метод виховання. Методика підготовки та проведення бесіди.
4. Диспут як один із методів виховної роботи. Методика підготовки та проведення диспуту, вимоги до нього.
5. Класна година: функції напрямки у змісті, форми проведення.
6. Значення колективних творчих справ у формуванні особистості учня. Технологія підготовки КТС.

Основні поняття

Методи, диспут, бесіда, година класного керівника, колективні творчі справи.

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання

1. Підготуйте повідомлення на тему «Індивідуальна робота з учнями в Павлівській школі»
2. Придумайте педагогічну ситуацію на використання методів організації діяльності.
3. Підготуйте етичну бесіду для учнів.

Запитання та завдання для перевірки знань

1. Розкрийте сутність методів, прийомів і засобів виховання.
2. Дайте аналіз різних підходів до класифікації методів виховної роботи з учнями.
3. Наведіть приклади застосування класним керівником традиційних методів виховання.
4. Дайте оцінку народно-педагогічних методів виховання.
5. Обґрунтуйте роль методів самовиховання у формуванні особистості.

Рекомендована література

- 1.Сластенин В.А. Методика воспитательной работы. - М.:Академия, 2004.
- 2.Сорока Г.Методичне забезпечення виховної роботи // Управління школою. – 2004
- 3.Сорока.Г. Аналіз виховної роботи в школі //Управління школою. – 2002.-№5.
- 4.Макаренко А.С. Методика виховної роботи. К., 1990.
- 5.Методика воспитательной работы: Учебн.пособие для студ.пед.училищ/ под ред.В.М.Коротова.-М.:Просвещение, 1990.
- 6.Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник.3-є видання, доповнене. – Київ,2001.
- 7.Натанзюк Е.М. Важкий школяр і педагогічний колектив. – М., 1987.

План семінарського заняття №7

на тему «Тенденції розвитку учнівського самоврядування» (2 год.)

1. Завдання учнівського самоврядування.
2. Принципи, права та обов'язки ради самоврядування.
- 3.Орієнтовні форми діяльності з учнівським колективом.
- 3.Умови ефективного педагогічного керівництва органами учнівського самоврядування.

Основні поняття

Самоврядування, рада школи, учнівський комітет, шкільний референдум, учнівське віче.

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання

1. Ознайомитись та законспектувати: Ученическое самоуправление в школе: сегодня и завтра /под.ред.В.Беха.-К.,1999
2. Підготувати рольову гру згідно теми “Учнівське самоврядування”(“Вибори“)
3. Ознайомтесь в одній із шкіл з роботою учнівського самоврядування: яка структура органів самоврядування, на який термін, ким і як обирається, який обсяг їх роботи, їх права та обов'язки, план роботи окремих секторів і як він виконується. Поговоріть з учнями і тактовно вясніть, наскільки авторитетні серед них органи самоврядування. Взнайте відгуки вчителів про роботу самоврядування, зробіть висновки про позитивне в їх діяльності. Які пропозиції внесли б ви про поліпшення їх роботи.

Запитання та завдання для перевірки знань

1. Що відомо вам про участь учнів в органах управління?
2. Яка позиція педагогів щодо дитячого самоврядування?
3. Які відомі вам методики педагогічної допомоги у співробітництві з об'єднаннями дітей, підлітків і дорослих ?.
4. Назвіть принципи учнівського самоврядування.
5. Назвіть органи самоврядування в школі і дайте їм характеристику.
6. Від чого залежить наявність самоврядування в школі?
7. Чи брали Ви у шкільні роки участь у діяльності органів учнівського самоврядування?
8. Методика проведення класних зборів, як вищого органу учнівського самоврядування.

Рекомендована література

1.Озеркова І.Н. Рольові ігри як технологія самовиховання // Завуч.-2001.-№23-24.

2.Ученическое самоуправление в школе: сегодня и завтра /под.ред.В.Беха.-К.,1999.

3.Чешмаков С. А., Безбородова Н. Я. От игры к самовоспитанию: Сборник игр-коррекций.— М., Новая школа, 1995.

План семінарського заняття №8

Тема: « Особливості виховної роботи в оздоровчих закладах «(2 год.)

1. Мета, завдання, зміст, методи і форми виховної роботи в оздоровчому таборі.
2. Особливості виховної роботи у тимчасово створеному дитячому колективі.
3. Характеристика основних періодів табірної зміни.
4. Правила техніки безпеки та їх роль у попередженні дитячого травматизму.
5. Технології соціально-виховної роботи в ЛОТ.

Основні поняття

Оздоровчі заклади, табірна зміна, соціально-виховна робота.

Запитання та завдання для перевірки знань

1. Які найважливіші умови виховання дітей в умовах літнього оздоровчого табору?
2. У чому полягає специфіка соціально-виховної роботи в таборі?
3. Назвіть принципи, на яких ґрунтується зміст, форми і методи роботи в таборі ?.
4. Охарактеризуйте основні періоди організації табірної зміни та розкрийте їх особливості.
- 5.Які на Вашу думку форми позаурочної діяльності доцільно використовувати у літніх оздоровчих таборах?

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання

1. Ознайомитись з основними періодами табірної зміни: Соя М., Луцький Я. Виховна робота в дитячих оздоровчих закладах.
2. Опрацювати Лист МОН України “Про посилення роботи навчальних та оздоровчих закладів щодо забезпечення безпеки життєдіяльності дітей у літній період“ від 05.04 2005 р.
3. Ознайомитись з Правилами проведення туристичних подорожей з учнівською та студентською молоддю України. Ознайомитись з Листом МОН України “Про посилення роботи навчальних та оздоровчих закладів щодо забезпечення безпеки життєдіяльності дітей у літній період“ від 05.04 2005 р.
4. Підготувати набір ігор, вікторин, цікавих завдань для роботи з дітьми у приміщенні.
5. Підготувати модель виховного заходу, варіанти девізів, речівок, кричалок“

Рекомендована література

1. Забранська Н. Цікаве життя – запорука здоров'я (оздоровчий табір)// Шкільний світ. – 2006. -№20 (червень). – С.15-22.
2. Євтушок В. Фізичне виховання в літньому оздоровчому таборі // Фізичне виховання в школі. – 2002. -№2. – С.46-49.
3. Кукуляшко Є.І. Табори, які створили ми (система роботи з учнями в літній період // Шкільний світ. – 2006. -№20(травень). – С.12-14.
4. Методика роботи в літньому оздоровчому таборі: Навчальний посібник (Є.І.Коваленко, А.І.Конончук, І.М.Пінчук, В.М.Солова. – К.: ІЗМН, 1997. – 280 с.
5. Проблеми розвитку спортивно-оздоровчого туризму і красзнавства в закладах освіти: Матеріали Міжнар. Наук.-практ. конф В.С.Серебряй (голова ред. Кол.). – К.: Обрії, 2002. - 184 с.
6. Рутинський М.Й. Організація спортивно-оздоровчого туризму:

навчально-методичні матеріали. – Л.: Фенікс, 2002. – 34 с.

7. Соя М.М. Педагогіка дитячого оздоровчого табору. Методичні рекомендації. – Івано-Франківськ, 1997. – 60 с.

8. Соя М.М., Луцький Я.В. Виховна робота в дитячих оздоровчих закладах. – Івано-Франківськ, 1995. - 95 с.

9. Чала М. Життя в русі. Методичні рекомендації щодо організації рухливих ігор // Шкільний світ . – 2006. - №16. – С10-13.

10. Шутка Г.І. Соціально-політичні передумови вирішення проблеми фізичного розвитку та рухової активності школярів // Наука і сучасність. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2000. – Випуск 2. – С.198-206.

11. Щур Ю.В., Дмитрук О.М. Спортивно-оздоровчий туризм. – К.: Альтерпрес, 2003. – 232 с.

12. Яременко О.О., Дубогай О.Д., Левін Р.Я., Буцька Л.В. Фізична культура як невідмінна складова формування здорового способу життя молоді /О.О.Яременко (заг. ред.). – К., 2005. – 124 с.

Зміст завдань для самостійної роботи студентів

Тема : Суть, завдання та методи виховного процесу в сучасній школі.
(2год.)

1.Питання для обговорення

1. Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості.
2. Мета і завдання виховання відповідно до Концепції національного виховання.
3. Закономірності виховання.
4. Принципи виховання, їх коротка характеристика.
5. Загальне поняття про методи виховання та їх класифікація./Методи формування свідомості особистості; організації діяльності та формування досвіду громадської поведінки; стимулювання діяльності та поведінки; методи самовиховання.

2.Контрольні питання:

- 1.Дайте характеристику принципів виховання.
- 2.Які методи виховання ви знаєте?
- 3.Які методи самовиховання Вам відомі?

Рекомендована література

1. Галузинський В. М. Індивідуальний підход в вихованні учасцягося. – К., 1982.
2. Державна національна програма «Освіта (Україна ХХІ ст.)». – К., 1994. – 62с.
3. Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва. – К., 1993.
4. Концепція безперервної системи національного виховання. – К., 1994.
5. Ковальова Л. Пріоритетні напрями виховної роботи в школі // Шкільний світ. – 2002.- №17.
6. Концепція "Школи здорового способу життя та безпеки життєдіяльності" // Освіта. – 2001.- №69.
7. Концепція громадського виховання особистості в умовах розвитку української державності. Шлях освіти. № 2, 2001
8. Національна доктрина розвитку освіти. - К. 2002. – 24 с
9. Педагогіка / За редакцією М. Д. Ярмаченка. – К., 1986.
10. Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад. – К., 1993.
11. Сухомлинський В. О. Народження громадянина. – К., 1997.
12. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання. – Івано-Франківськ, 1996 р.
13. Фіцула М. М. Педагогіка – Тернопіль, 1997.

Тема : Суть і завдання виховного процесу в школі в світлі Концепції національного виховання.

(2 год)

1. Питання для обговорення

- 1.1. Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості.
- 1.2. Орієнтовний зміст виховання учнів у школі.
- 1.3. Принципи національного виховання.
- 1.4. Основні напрями національного виховання.

2. Контрольні питання :

- 2.1. Охарактеризуйте принципи національного виховання. Розкрийте вимоги і особливості реалізації принципів народності; гуманізації; демократизації; природовідповідності.
- 2.2. Доведіть соціальне значення принципів національного виховання як основи вдосконалення виховного процесу у сучасній школі.
- 2.3. Обґрунтуйте, що загальні принципи виховання включають в себе і принципи педагогіки і народознавства.
- 2.4. Проаналізуйте Концепцію національного виховання з погляду мети і основних напрямів національного виховання.

2.5. Розкрийте сутність понять: мета національного виховання, загальнолюдські гуманістичні моралі, принципи загальнолюдської моралі, духовність, художньо-естетична освіченість і вихованість, трудова активність, фізична культура, екологічна культура, розвиток індивідуальних здібностей і таланту молоді.

Рекомендована література

1. Бех І. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. - К., 1998.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал: Підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків. Т. 1.- Полтава: Полтавський вісник, 1994.- 192 с
3. Вишневський О. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси.- Львів: Львівський обласний науково- методичний інститут освіти; Львівське обласне педагогічне товариство ім. Г. Ващенка, 1996.- 238с.
4. Вітрук О. Плекаймо духовність молодого покоління // Рідна школа. - 2002. - №11 .- С.57-58.
5. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія.— К.: Вища школа, 1995.—237с.
6. Крицька Л. Громадянське виховання учнів у світлі Конституції України // Рідна школа. -1997. -№3-4. -С.29-33.
- 7..Лебідь І. Національні цінності у виховному процесі загальноосвітньої школи // Рідна школа. -2001. -№И. -СІ5- 16.
- 8..Осипець Р. Сучасний стан сформованості національної самосвідомості майбутніх вчителів // Рідна школа. - 2000. - №3. -С-51-54

Тема : Формування основ наукового світогляду учнів.

(2 год.)

1. Питання для обговорення

- 1.1. Поняття про світогляд.
- 1.2. Шляхи формування світогляду.

2. Контрольні питання :

- 2.1. Розкрийте сутність поняття «світогляд»?
- 2.2. Проаналізуйте потенційні можливості вашої дисципліни щодо формування наукового світогляду учнів.
- 2.3. Розкрийте сутність релігійного світогляду.
- 2.4. Охарактеризуйте сутність та зміст морального виховання у національній школі.
- 2.5. Визначте етапи розвитку національної свідомості людини.
- 2.6. Розкрийте зміст системи моральних цінностей.
- 2.7. Поясніть, чому виховання свідомої дисципліни, обов'язку і відповідальності є актуальним у сьогоденні умовах.

Рекомендована література:

1. Бех І. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. -К.,1998.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал: Підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків. - Т. 1.- Полтава: Полтавський вісник, 1994.- 192 с
3. Вишневецький О. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси.- Львів: Львівський обласний науково- методичний інститут освіти; Львівське обласне педагогічне товариство ім. Г Ващенка, 1996.- 238с.
4. Вітрук О. Плекаймо духовність молодого покоління // Рідна школа. - 2002. -№11 .- С.57-58.
5. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія.— К.: Вища школа, 1995.—237с.
6. Кукушин В. Теория й методика воспитательной работы. - Ростов , 2002. - 320с.
7. Мойсеюк Н. Педагогіка.— К.,1999.— 350с.
8. Подласый И. Педагогика. В 2 кн. - М.,1999. - Кн.2: Процесс воспитания. - 256 с.
- 9.Ягупов В. Педагогіка: Навчальний посібник. - К., 2003. - 560

Тема : Розумове виховання учнів.

(2 год)

1. Питання для обговорення

- 1.1.Завдання і зміст розумового виховання.
- 1.2.Знання, уміння, навички – основа розумового виховання.
- 1.3.Розумове виховання на уроках, у процесі позакласної і позашкільної виховної роботи.
- 1.4.Інтелектуальний розвиток учнів.

2. Контрольні питання :

- 2.1.У чому полягають завдання розумового виховання ?. Визначте шляхи, засоби та форми їх реалізації в навчально - виховній роботі.
- 2.2..Обґрунтуйте важливість розвитку мислення і різних його видів.
- 2.3..Доведіть необхідність формування в учнів культури розумової праці.
- 2.4..Які вміння входять до культури розумової праці?
- 2.5.Чому у системі розумового виховання важливе місце займає мовна культура учнів?

Рекомендована література:

1. Амонашвілі Ш. До школи у шість років // Педагогічний пошук.-К., 1988.

2. Амосов Н. Природа человека.- К., 1983.
3. Бех І. Спадкові передумови розвитку особистості // Рідна школа. -1996.- №
4. Бугрій О. Формування інтелектуальних умінь школярів // Рідна школа. - 2001. - №8. - С.34-35.
5. Волкова Н. Педагогіка. - К., 2001. — 576 с
6. Волков Т. Вчимо творчості // Педагогічний пошук. - К., 1988.
7. Гуревич К. Индивидуально-психологические особенности школьников. - М.,1998.
8. Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад // Освіта. -1993.- 3 вересня.

Тема: Основи морального виховання учнів.

(2 год)

1. Питання для обговорення

- 1.2. Основа теорії і практики морального виховання.
- 1.3. Зміст морального виховання.
- 1.4. Статеве виховання як складова частина морального виховання школярів.

2. Контрольні питання :

- 2.1. У чому полягають завдання морального виховання.
- 2.2. Доповніть текст. Моральне виховання – це...
 - а) виховна діяльність школи і сім'ї, що має метою формування моральних якостей, потреб, почуттів, навичок і звичок;
 - б) цілеспрямоване формування моральної свідомості, розвитку морального почуття й формування звичок моральної поведінки людини відповідно до певної ідеології;
 - в) прищеплення норм і принципів, моральних ідеалів і почуттів;
 - г) прищеплення моральних норм і якостей, які є регулятором взаємовідносин у суспільстві, узгодження дій і вчинків людей.
- 2.3. Що таке акселерація, у чому вона проявляється і які причини цього явища?

Рекомендована література:

1. Бугрій О. Формування інтелектуальних умінь школярів // Рідна школа. - 2001. - №8. -С.34-35.
2. Волков Т. Вчимо творчості // Педагогічний пошук. - К., 1988.
3. Волкова Н. Педагогіка. - К., 2001. - 576 с
4. Галузинський В., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія.— К.: Вища школа, 1995.—237с.

5. Гончаренко С. Український педагогічний словник. - К.,1997.
6. Деякі аспекти морального виховання. - К.,1995.
7. Зверева Т., Коваль Л., Фролов П., Діагностика моральної вихованості школярів. - К.,1995.
8. Фіцула М. Педагогіка: Навч. посібн. - К., 2000. - 544 с
9. Ягупов В. Педагогіка: Навчальний посібник. - К., 2003. - 560 с

**Тема : Трудове виховання і професійна орієнтація учнів.
Економічне виховання школярів.**

(4 год.)

1. Питання для обговорення

- 1.1. Система трудового виховання.
- 1.2. Види й організація трудової діяльності учнів.
- 1.3. Профорієнтація школярів.
- 1.4. Основи економічного виховання.

2. Контрольні питання :

2.1. З'ясуйте завдання трудового виховання:

- а) психологічна підготовка до праці, підготовка до свідомого вибору професії, виховання моральних почуттів;
- б) психологічна підготовка до праці, підготовка до свідомого вибору професії, практична підготовка до праці;
- в) оволодіння основними принципами сучасного виробництва, формування вмінь і навичок використання простих знарядь праці;
- г) підготовка до свідомого вибору професії, практична підготовка до праці, вивчення всіх видів сучасного виробництва.

2.2. Розкрийте сутність взаємозв'язків між загальною і політехнічною освітою та трудовим вихованням і профорієнтацією.

Рекомендована література:

1. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ ст.”) – К., 1994. – 62 с.
2. Закон України “Про освіту”// Голос України. – 1996.- 25 квіт.
3. Закон України “Про загальну середню освіту”, - К., 1999.
4. Дубина Л.П. Де юним навчатися праці// Рад. Школа. – 1991.-с.37-41.
5. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. //Школяр, 1997. – 150с.
6. Ковальова Л. Пріоритетні напрями виховної роботи в школі // Шкільний світ. – 2002.- №17.

Тема . Основи естетичного виховання школярів.

(2 год)

1. Питання для обговорення

- 1.1. Естетика як основа естетичного виховання.
- 1.2. Суть, завдання і форми естетичного виховання.

2. Контрольні питання :

- 2.1. Визначте завдання естетичного виховання та окресліть шляхи реалізації їх у навчально-виховній роботі.:
- а) виховання естетичних смаків, формування естетичних понять і поглядів, переконань, вироблення навичок і вмінь вносити в життя красу, розвиток творчих здібностей;
 - б) виховання художніх смаків, формування умінь і навичок творити прекрасне, виховання емоцій;
 - в) розвиток творчих здібностей, розвиток пізнавальних здібностей, виховання емоцій;
 - г) формування навичок естетичної поведінки, виховання емоцій, формування умінь творити прекрасне.

Рекомендована література:

1. Ващенко Г. Виховний ідеал: Підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків. - Т.1.-Полтава: Полтавський вісник, 1994.- 192 с.
2. Вишневецький О. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси.- Львів: Львівський обласний науково- методичний інститут освіти; Львівське обласне педагогічне товариство ім. Г Ващенко, 1996.- 238с.
3. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія.— К.: Вища школа, 1995.— 237с.
4. Галузяк В., Сметанський М., Шахов В. Педагогіка.—Вінниця, 2001.—199с.
5. Ігнатенко П. та ін. Виховання громадянина. - К.,1997.

Тема. Фізичне виховання учнів.

(2 год)

1. Питання для обговорення

- 1.1. Роль і місце фізкультури і спорту в житті школярів.
- 1.2. Завдання, зміст і форми фізичного виховання в школі.

2. Контрольні питання :

2.1. Проаналізуйте особливості взаємозв'язків між трудовим, фізичним та естетичним вихованням.

2.2. Визначте завдання фізичного виховання :

- а) підготовка до захисту Батьківщини, виховання волі, розвиток пізнавальних здібностей;
- б) виховання здорової зміни, практична підготовка до праці, виховання волі;
- в) тренування і загартування організму, розвиток пізнавальних сил, формування волі;
- г) виховання здорової зміни, підготовка до захисту Батьківщини, підготовка до фізичної праці.

Рекомендована література:

- 1. Концепція державного стандарту загальної середньої освіти в Україні // Інф. Збірник МО України. – 1996. -№ 16 – 17.
- 2. Національна доктрина розвитку освіти. - К. 2002. – 24 с
- 3. Волкова Н.П. Педагогіка. – К., 2001. – 576 с.
- 4. Педагогіка / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К.: Вища школа, 1986. – 542 с.
- 5. Педагогіка. Хрестоматія для педагогических училищ. – М.: Просвещение, 1985. – 414 с.
- 6. Практикум з методики виховної роботи у національній школі: Методичні вказівки. – Рівне, 1993. – 48 с.
- 7. Соколовська О. С. Народна педагогіка в школі. – К.: УИМ, 1992. – 128 с.
- 8. Традиції фізичної культури в Україні / За ред.. С.В.Кириленко та ін. - К. 1997.

Тема . Правове виховання школярів.

(2 год)

1. Питання для обговорення

- 1.1. Завдання, шляхи та засоби правового виховання.
- 1.2. Форми правового виховання.
- 1.3. Значення правового виховання в системі виховної роботи.

2. Контрольні питання :

- 1. Які завдання правового виховання?
- 2. Які форми правового виховання Вам відомі?

Рекомендована література:

- 1. Концепція державного стандарту загальної середньої освіти в Україні // Інф. Збірник МО України. – 1996. -№ 16 – 17.

- 2..Національна доктрина розвитку освіти. - К. 2002. – 24 с
- 3..Волкова Н.П. Педагогіка. – К., 2001. – 576 с.
4. Педагогіка / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К.: Вища школа, 1986. – 542 с.
- 5.Педагогіка. Хрестоматія для педагогічних училищ. – М.: Просвещение, 1985. – 414 с.
- 6.Практикум з методики виховної роботи у національній школі: Методичні вказівки. – Рівне, 1993. – 48 с.

Тема . Методи соціально-виховної роботи з учнями

(2 год.)

1. Питання для обговорення

1. Методи виховання.
- 2.Індивідуальна робота з учнями.
- 3.Бесіда як метод виховання. Методика підготовки та проведення бесіди.
- 4.Диспут як один із методів виховної роботи. Методика підготовки та проведення диспуту, вимоги до нього.
- 5.Класна година: функції напрямки у змісті, форми проведення.

2.Контрольні питання

1. Розкрийте сутність методів, прийомів і засобів виховання.
2. Дайте аналіз різних підходів до класифікації методів виховної роботи з учнями.
3. Наведіть приклади застосування класним керівником традиційних методів виховання.
4. Дайте оцінку народно-педагогічних методів виховання.
5. Обґрунтуйте роль методів самовиховання у формуванні особистості.

Рекомендована література

- 1.Сластенин В.А. Методика воспитательной работы. - М.:Академия, 2004.
- 2.Сорока Г.Методичне забезпечення виховної роботи // Управління школою. – 2004
- 3.Сорока.Г. Аналіз виховної роботи в школі //Управління школою. – 2002.-№5.
- 4.Макаренко А.С. Методика виховної роботи. К., 1990.

5.Методика воспитательной работы: Учебн.пособие для студ.пед.училищ/ под ред.В.М.Коротова.-М.:Просвещение, 1990.

6.Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник.3-є видання, доповнене. – Київ,2001.

7.Натанзюк Е.М. Важкий школяр і педагогічний колектив. – М., 1987.

РОЗДІЛ III. Орієнтовні форми контролю знань студентів

Контрольна робота

Варіант 1.

1. Окресліть головні аспекти мети процесу виховання.
2. Розкрийте особливості прояву справжнього авторитету.
3. В яких сферах проявляється учнівське самоврядування.
4. Які із перелічених навичок і вмінь потрібні педагогу для підготовки та проведення бесіди:

а) формулювати мету бесіди, керуватися принципами виховання, забезпечувати конкретність та ясність викладу матеріалу;

б) знаходити переконливі факти й аргументи;

в) розповідати логічно, переконливо, емоційно;

г) контактувати з аудиторією, викликати й підтримувати в учнів увагу та інтерес, створювати проблемні ситуації, активізувати сприйняття й осмислення матеріалу бесіди;

д) установлювати педагогічно доцільні взаємини з учнями;

є) користуватися наочними посібниками й технічними засобами. Увага зверталася також на зовнішній вигляд майбутнього вчителя, - його поставу, міміку, жести тощо.

Варіант 2.

1. Як, по-вашому може поєднатися всебічний розвиток особистості й розвиток здібностей до певного виду діяльності. Обґрунтуйте відповідь.
- 2.Охарактеризуйте основні напрями діяльності класного керівника.
3. Яку структуру має учнівське самоврядування?
4. Підготуйте пропозиції щодо підвищення ефективності спільної виховної роботи батьків та Вас як “класного керівника“ стосовно учня:

Із характеристики учня 5 класу Василя К.

Хлопець систематично пропускає уроки, рідко виконує домашні завдання, не встигає майже з усіх предметів.

У класі ні з ким не дружить. На зауваження, критику і поради класного керівника не реагує. Палить. Схильний до обдурювання товаришів та

крадіжок. Був затриманий черговими у шкільній роздягальні, коли нишпорив по чужих кишенях. Відбирає гроші в учнів молодших класів. Згубно впливає на Василя дружба з хлопцями, старшими від нього за віком, які не навчаються в школі й не працюють.

Любить тварин. Головне його захоплення — голуби, на яких він щодня витрачає чимало часу. Мас здібності до малювання, але не розвиває їх. Василь дуже ревнує батьків до своєї маленької сестрички, якій вони приділяють дуже багато уваги, а до нього, як йому здається, байдужі.

Варіант 3.

1. Перелічіть та охарактеризуйте основні методи виховання у роботі класного керівника.
2. Розкрийте сутність поняття “важковиховуваність”.
3. Які особливості роботи з дітьми в тимчасово створених колективах?
4. Визначте, які методи або прийоми виховання були використані педагогами у поданій нижче ситуації? Проаналізуйте правильність чи неправильність їх застосування.

Ситуація. *Пустуючи, діти розтягли старий паркан у колгоспниці похилого віку. Вона покаржилася директорові школи. Директор викликав до себе можливих винуватців. — Дуже вчора втомилися? У відповідь - унікальні погляди, несміливі посмішки. Після нетривалої розмови стало ясно - ось вони, винуватці. — Ну що ж, хлопці, — підвів ризику директор, — зробили ви добре діло. Старий паркан віджив свій вік. Коли думаєте закінчити роботу? Після уроків зайдіть до завгоспа, скажіть, що я дав розпорядження видати вам лопати, сокири, цвяхи. Захопіть про всяк випадок дві-три дошки. Там, за повіткою поставте паркан не так, як стояв старий, а рівненько. Годин у сім вечора я підійду перевірю. До вечора хлопці поставили паркан. А через день, за порадою директора, напиляли й нарубали старенькій дров, потім полагодили ворота...*

Варіант 4.

1. Охарактеризуйте основні вимоги щодо роботи класного керівника.
2. Розкрийте сутність етичних бесід та диспутів, їх значення у вихованні школярів.
3. Дайте визначення поняття “виховне середовище” та коротко проаналізуйте його види.
4. Визначте, які методи або прийоми виховання були використані педагогами у поданій нижче ситуації? Проаналізуйте правильність чи неправильність їх застосування.

Ситуація. *Йшов перший урок у I класі. Сорок пар уважних очей були спрямовані на педагога. Затаївши подих, діти слухали розповідь про*

школу, про правила поведінки. Коли вчителька почала розповідати про чистоту рук, вух, одягу, всі діти поклали перед собою руки на парти і почали їх розглядати, навіть показувати один одному. Вчителька помітила, що у чорноокого хлопчика на першій парті брудні вуха. Вона секунду дивилася на нього, а потім сказала: «А ось подивіться, які брудні вуха в Гриші. Він їх не мив. Таким приходити до школи не можна». Хлопчик почервонів, потім зблід. Тридцять дев'ять інших дітей дивилися на нього: одні - з дитячим інтересом, інші - з співчуттям, а він не знав, куди відвести очі... «Ну, цей вже ніколи більше не прийде до школи з брудними вухами», - подумала вчителька...

Варіант 5.

1. Охарактеризуйте основні права та обов'язки класного керівника.
2. В чому полягає сутність "методу вибуху"? Хто з відомих педагогів його описав?
3. Проаналізуйте основні проблеми у роботі з обдарованими дітьми.
4. Визначте, які методи або прийоми виховання були використані педагогами у поданій нижче ситуації? Проаналізуйте правильність чи неправильність їх застосування.

Ситуація. *Класний керівник привів до кабінету кількох юних курців. Кинув на стіл пачку сигарет: -Паліть! Хлопці переглянулися, знітилися. Поки не накуритеся до очманіння, додому не підете... Робити нічого - підлітки потяглися за сигаретами. Вчитель мовчки сидів у клубах диму, стежачи, щоб затягувалися по-справжньому. Тим, хто заглядав до кабінету, коротко пояснював: - Курців виховую.*

Варіант 6.

1. Розкрийте та охарактеризуйте основні етапи планування виховної роботи класним керівником.
2. Розкрийте сутність поняття "обдаровані діти" та назвіть види обдарованості.
3. Що таке "критерії вихованості"?
4. Підготуйте пропозиції щодо підвищення ефективності спільної виховної роботи батьків та Вас як "класного керівника" стосовно учня:

Із характеристики учня 9 класу Геннадія С.

Геннадій привертає до себе увагу демонстративним небажанням учитися. Негативні враження підсилюються його неохайністю і вульгарністю. Може посеред уроку без дозволу піти з класу, образити вчителя або учня.

Однокласники його не люблять. Геннадій завжди відмовляється чергувати, брати участь у суботниках та інших трудових справах, висміює інших.

Батьки хлопця постійно конфліктують між собою й не звертають на

сина жодної уваги.

Одного разу на ковзанці до однокласниці Геннадія причепилися сторонні хлопці. Не зумівши втекти від них, дівчина пронизливо закричала, її крик почув Геннадій. Він швидко «розібрався» з хлопцями, які чіплялися до неї. Потім підійшов, допоміг встати, обтрусив сніг. Дівчина, вкрай здивована, вдячно подивилася на свого рятівника, в якого на лобі синіла велика гуля, була розбита губа, проте вираз обличчя був дуже задоволений.

Варіант 7.

1. Дайте загальну характеристику основних структурних компонентів плану виховної роботи класного керівника.
2. В чому суть діагностики виховання?
3. Година класного керівника, її орієнтовний зміст.
4. Кого ви розумієте під активом? Як вихователеві треба ставитися до органів самоврядування? Із наведених відповідей оберіть правильну.
 1. Активістами треба вважати тих учнів, які відмінно вчать і виявляють беззаперечну слухняність. Учитель-вихователь сам визначає, кого із активістів необхідно призначити в органи самоврядування.
 2. Активом необхідно вважати тих членів колективу, які свідомо виконують вимоги вихователя, виявляють активність у розв'язанні завдань життєдіяльності колективу. Учні самостійно вирішують питання обрання уповноважених колективу з числа активістів.
 3. Безперечно, активісти відіграють важливу роль у життєдіяльності колективу. Вони самі виділяються в колективі і стають лідерами. Тому обирати їх немає потреби.
 4. У дійсності активом вважають таку групу вихованців, які виступають ініціаторами у всіх справах, виявляють особисту діловитість. Вихователь має виділити таку групу, орієнтувати на неї інших учнів та вимагати від останніх підкорятися їхній волі.
 5. Правильної відповіді немає

Варіант 8.

1. Охарактеризуйте основні критерії вихованості особистості.
2. В чому суть бесіди, як одного із методів виховання? Види бесіди.
3. Який термін перебування дітей в оздоровчих таборах (в залежності від пір року)?
4. Підготуйте пропозиції щодо підвищення ефективності спільної виховної роботи батьків та Вас як «класного керівника» стосовно учня:

Із характеристики учня 11 класу Михайла П.

Хлопець сумлінно ставиться до навчання, цілеспрямований, організований, зібраний, дисциплінований. Виконує всі доручення. Мріє вступити до університету на факультет міжнародних відносин.

Проте однокласники вважають, що поведінка Михайла має антигромадський характер. Хлопцеві байдуже, що в класі є учні, які потребують допомоги у навчанні, він ніколи їй нікому не допоможе, якщо це не буде офіційно доручено. Відлюдкуватий, не має друзів, стоїть поза колективом. Громадську роботу виконує заради власної користі. Поміркованість хлопця з позитивної якості вже давно перетворилася на розважливий егоїзм, споживацьке ставлення до навчання, громадської роботи і до школи загалом.

Михайло — єдина дитина у сім'ї. Батьки вельми задоволені своїм сином і всіляко підтримують його честолюбні, егоїстичні прагнення. Жодних обов'язків удома хлопець не має.

Одного разу Михайло сидів біля свого будинку й читав книжку. В цей час додому поверталася його мати з двома важкими сумками. Жінка часто зупинялася перепочити. Син бачив її, однак продовжував читати книжку. Помітивши це, сусід вийшов на вулицю й підніс її сумки. Потім, звертаючись до Михайла, сказав: «Юначе, матері треба допомагати!» Хлопець зашарівся, проте мати намагалася виправдати сина тим, що він готується до іспитів.

Варіант 9.

1. Охарактеризуйте рівні та стадії моральної вихованості.
2. Розкрийте суть основних етапів підготовки та проведення бесіди.
3. Проаналізуйте особливості виховної роботи в ЛОТ.
4. Вихователі до цього часу по-різному ставляться до обрання органів самоврядування. Із наведених суджень оберіть найбільш прийнятні з позицій вимог принципу демократизації школи.

1. Незалежно від того, на якій стадії розвитку знаходиться колектив, вихователі необхідно мати міцну основу. Тому необхідно призначати в органи самоврядування найбільш відданих учнів. Адже учні ще не мають достатньої соціальної зрілості, щоб обирати своїх керівників.

2. При достатній сформованості колективу вихователь повною мірою надає право учням обирати органи самоврядування на засадах повної демократії. Адже вихованці добре знають своїх товаришів і цілком можуть доручити їм функції керівництва.

3. Органи самоврядування — це уповноважені колективу, на яких покладаються обов'язки здійснювати функції організації життєдіяльності вихованців. Тому можна допустити обрання таких органів тільки в колективі, який перебуває на 3-й стадії розвитку.

4. В обранні органів самоврядування необхідно спиратися на актив. Вихователь спільно з активом вирішує, кого обрати до складу органів самоврядування й інформує про це інших членів колективу.

5. Правильної відповіді немає.

Варіант 10.

1. Поясніть, чому вихованість особистості є цілісним утворенням?
2. Охарактеризуйте основні правила підготовки та проведення індивідуальної бесіди.
3. Окресліть основні виховні функції педагогічного колективу під час роботи в ЛОТ.
4. Подумайте:
 - 1) як має вчинити класний керівник у даній ситуації, щоб газета виходила і далі та щоб Олег був у складі редколегії?
 - 2) Які заходи варто вжити щодо "ображених" і класного колективу в цілому?

Ситуація. *Стінна газета шостого класу щоразу викликала у школярів живий інтерес. До складу редколегії входили дисципліновані, працьовиті учні.*

У газеті відводилось багато місця критиці. Якось член редколегії Олег У. написав замітку, в якій висміяв деякі вчинки своїх товаришів. Це викликало у класі своєрідну бурю. Класний керівник О.Т. відчула щось недобре. А після уроків Олег підійшов до О.Т. із сльозами на очах і заявив:

—Більше до газети писати не буду.

—Чому? Адже правду написав? Не доносив, не брехав?

—Дівчата, про яких я писав, не розмовляють зі мною, а Сергій Д. назвав зрадником.

О.Т. хотіла заспокоїти учня, але він уже втік.

Варіант 11.

1. Охарактеризуйте основні етапи виховання.
2. Спробуйте дібрати педагогічні засоби, які зможуть змінити позицію учня у системі колективних відносин.
3. Дайте характеристику диспуту, як одному із дієвих методів виховання особистості.
4. Подумайте: Як має діяти класний керівник? Із запропонованих альтернативних рішень оберіть ті, які ви вважаєте правильними з позиції діяльності класного керівника.

Ситуація: Колектив 9-го класу перебуває на 3-й стадії розвитку. Учні класу отримали завдання очистити шкільне подвір'я і спортивний майданчик від снігу, який випав минулої ночі, і залити ковзанку.

1. Запросити органи самоврядування класу, повідомити їм розпорядження директора школи, чітко розподілити обов'язки між членами колективу, встановити терміни виконання. Одночасно забезпечити контроль за якістю роботи.

2. Провести короткі інструктивні збори учнів класу, дати доручення, окреслити ділянки роботи для кожного учня, зобов'язати старосту контролювати роботу і доповісти класному керівникові про виконання.

3. Поінформувати колектив класу про поставлене завдання, доручити спільно розв'язати усі організаційні питання і не забути вписати у трудову ланку самого класного керівника. Після виконання роботи підвести підсумок.

4. Розташувати учнів на подвір'ї школи, поставити завдання прибрати сніг і облаштувати ковзанку. Створити трудові ланки. Закріпити за кожною ланкою ділянку роботи. Класному керівникові забезпечити контроль за ходом виконання роботи.

5. Правильної відповіді не має.

Варіант 12.

1. Охарактеризуйте основні етапи вивчення особистості учня та написання на нього психолого-педагогічної характеристики.
2. Роз'ясніть у чому полягає суть дискусії та запропонуйте власні варіанти дискусійних тем для дітей старшого шкільного віку.
3. В чому полягають особливості виховної роботи з дітьми в ЛОТ.
4. Складіть програму ваших дій з колективом.

Ситуація. Вас призначили класним керівником колективу, який перебуває на третій стадії розвитку. Попередній класний керівник, учитель історії, виховував школярів протягом 5 років. Але його призначили директором іншої

школи. Учні рішуче не хочуть вас приймати. Та директор наполегливо зобов'язує бути класним керівником.

Варіант 13.

1. Охарактеризуйте основні етапи вивчення класного колективу та складання на нього психолого-педагогічної характеристики.
2. Запропонуйте свої поради батькам для роботи з обдарованими дітьми.
3. Охарактеризуйте основні етапи проведення диспуту.
4. Проаналізуйте, причини такої негативної поведінки сина. Що б ви порадили молодим людям, щоб запобігти подібним помилкам.

Ситуація. У сім'ї, яку мені доводилось спостерігати, ріс хлопчик. Я знаю його від півтора року. Ріс хорошиий хлопчик, батьки були хороші. Батько був артистом. Мати була домогосподаркою.

Батько помер, коли хлопчикові було дванадцять років. Коли сестра була маленькою дівчинкою, брат її дуже жалів. Тепер він не жаліє ні матері, ні сестри.

Чому так сталося, що після смерті батька з хорошого хлопчика вийшов грубий, зухвалий шістнадцятирічний хлопець. Адже мати любила дітей і віддавала їм останнє, вона і тепер сама не з'їсть, а сина нагодує.

Варіант 14.

1. Поміркуйте, якими якостями повинен володіти педагог, котрий працює з обдарованими дітьми.
2. Охарактеризуйте основні правила ведення дискусії.
3. Окресліть основну мету роботи ЛОТ.
4. Що ви розумієте під методом виховання? Оберіть правильну відповідь.
А. Під методами виховання варто розуміти діяльність учителя й учнів з метою активізації їхнього соціального розвитку.
Б. Метод виховання — це діяльність вихователя, в результаті чого вихованці засвоюють необхідні правила поведінки.
В. Метод виховання — це спосіб впливу вихователя на свідомість і волю вихованця з метою формування у нього бажаних якостей.
Г. Правильної відповіді немає.

Варіант 15

1. Охарактеризуйте основні типи важковиховуваних підлітків.
2. Обґрунтуйте значення КТС у формуванні особистості учня.
3. Дайте характеристику кадрового забезпечення працівників ЛОТ.
4. **Ситуація.** Опишіть, якою буде ваша реакція на дію учня.
Один із восьмикласників постійно порушує дисципліну. Нарешті ви, втративши терпіння, наказуєте йому залишити клас. — "А ви не маєте права виставляти мене з класу. Я не вийду," — каже хлопець.
А. Ви наполягаєте на своєму.
Б. Погрожуйте, що інакше залишите клас ви.
В. Нагадуєте учневі, що в нього, крім прав, є ще й обов'язки.
Г. Запропонуйте власний варіант

Варіант 16

1. Охарактеризуйте основні причини виникнення конфліктів між педагогами та дітьми.
2. В чому полягає суть колективної творчої справи?
3. Хто є головною особою в ЛОТ та в чому полягають їх функціональні обов'язки?
4. Визначте, в яку групу включені педагогічні поняття, які є структурними компонентами процесу виховання.

А. Сприймання, вимогливість, доступність, практична діяльність.

Б. Самовиховання, формування переконань, гуманізм, етична культура.

В. Оволодіння правилами поведінки, формування почуттів і переконань, формування умінь і навичок у поведінці.

Г. Правильної відповіді немає.

Варіант 17

1. Охарактеризуйте основні етапи корекційної діяльності вихователя.
2. Опишіть технологію підготовки КТС.
3. Які особливості тимчасово створеного дитячого колективу.
4. Уявіть, що Ви класний керівник. Складіть програму виходу із запропонованої ситуації

Ситуація.

Вирішили піти зі своїм класом у похід. Недалеко від школи росли два лісових масиви, обидва приблизно на однаковій віддалі. Близько половини дітей живе біля одного лісу, а друга половина — біля другого. Коли оголосили дітям, що має відбутися похід, одні учні зразу закричали: "Підемо до нашого лісу!", а інші: "Ні, до нашого!"

Важко розділитися на дві частини. Перша частина класного колективу продовжувала дотримуватися своєї думки: "Не хочете йти до нашого лісу, то йдіть самі, а нам і дома добре!"

Варіант 18

1. Запропонуйте власні поради щодо розв'язання конфліктних ситуацій між педагогами та дітьми
2. В чому полягає основне завдання учнівського самоврядування.
3. Охарактеризуйте основні напрями виховної роботи в ЛОТ.
4. Вирішіть запропоновану ситуацію Оберіть прийнятний для Вас варіант дії, обґрунтуйте його

Ситуація.

Ви класний керівник 7-го класу. Ваш вихованець Дмитро Т. за останні тижні значно поліпшив ставлення до навчання, не порушує дисципліни на уроці, як це

робив раніше, виявляє товариське ставлення до своїх ровесників у класі. Вирішили написати листа батькам Дмитра, розповісти їм про позитивні зміни у навчанні і поведінці, щоб вони підтримали свого сина. Але як передати листа? Доручити це зробити однокласникам? Раніше такі дії вели до конфліктів між учнями (Дмитро навіть вдавався до бійки). Особисто Дмитро раніше відмовлявся передавати такі листи батькам, бо закінчувалося це покараннями з боку батька або матері.

- 1) все ж доручу двом учням класу віднести листа батькам Дмитра Т.;
- 2) запрошу Дмитра на бесіду, похвалю його за прояв порядності, дисциплінованості, прочитаю йому листа, попрошу передати його своїм батькам;
- 3) перешлю листа поштою;
- 4) попрошу учнів старших класів передати листа.

Варіант 19

1. Охарактеризуйте основні види обдарованості дітей. Які із них проявляються у більш ранньому віці?
2. Запропонуйте кілька варіантів тем для групової бесіди та обґрунтуйте їх.
3. Окресліть педагогічні завдання в організаційний період табірної зміни.
4. Поміркуйте та дайте педагогічну пораду матері у запропонованій ситуації.

Ситуація.

Молода мама у розмові з класним керівником розповіла: "У мене вийшла суперечка із сусідкою. Моєму синові виповнилося вісім років, і я хотіла б відзначити день народження, влаштувати домашнє свято. А сусідка не погоджується зі мною. "Для чого розбецувати дитину, — говорить вона. — Він хіба дорослий? Ось коли виросте, тоді й буде святкувати день народження. А то дехто з батьків намагається ще й коштовні подарунки давати маленьким дітям".

Може сусідка має рацію?

Чи варто влаштовувати такі свята із запрошенням багатьох гостей ?

Варіант 20

1. Охарактеризуйте основні напрями діяльності класного керівника.
2. В яких сферах проявляється учнівське самоврядування.
3. З яких основних періодів складається табірна зміна.
4. Проаналізуйте запропоновану ситуацію та дайте відповіді на запитання:
 - 1). Як ви ставитесь до таких домовленостей між батьками і дітьми?
 - 2). Коли б ви були батьками, за яких умов ви купували б своїм дітям велосипеди, годинники, магнітофони і як би ви пов'язували це з навчанням дітей?

Ситуація.

Розпочався навчальний рік. Олег Т., учень 6-го класу, у розмові з батьком сказав:

- Тату, якщо я буду вчитися без двійок і трійок, ти купиш мені велосипед? Купиш?

Батько без роздумів порадував сина:

- Безперечно куплю! Але дивись мені, — і похитав синові пальцем.

Олег протягом року виявив неабияку старанність у навчанні. Будь-якими засобами домагався, аби у щоденнику не було трійок і двійок. Задачі з математики і фізики списував у сусідки Світлани.

Батько іноді заглядав у щоденник. Там дійсно не було двійок, лише інколи траплялися трійки.

На початку квітня батько приніс велосипед і урочисто сказав: "Отримуй обіцяне!" Олег зрадів. Після уроку поспішав додому, щоб поїздити на велосипеді.

Варіант 21

1. Розкрийте сутність етичних бесід та диспутів, їх значення у вихованні школярів.
2. Охарактеризуйте основні етапи методики організації учнівського самоврядування.
3. Дайте характеристику основному етапові табірної зміни, її основним завданням.
4. Проаналізуйте запропоновану ситуацію та обґрунтуйте ваші дії

Ситуація.

Урок української мови. Учні 4-го класу працюють над самостійною роботою. Раптом Сашко вигукнув: "А он по сосні скаче білочка?" (Сосна росла під вікнами школи). Всі учні залишили роботу і почали дивитися у вікно, коментуючи дії білочки.

Ваші дії:

- 1) суворо зроблю зауваження усім учням, аби не відволікали увагу від роботи;
- 2) зроблю зауваження Сашкові, аби не збуджував клас;
- 3) запрошу учнів припинити на хвилину роботу і помилуватися красою білочки.

Варіант 22

1. Розкрийте сутність поняття "важковиховуваність".
2. Яку структуру має учнівське самоврядування?
3. Охарактеризуйте функції вихователів на всіх етапах табірної зміни.
4. Проаналізуйте запропоновану ситуацію та аргументуйте відповіді.

Ситуація.

На уроці літератури в 10-му класі під час пояснення навчального матеріалу Ви помітили, що учні передають один одному записки. А одна записка при передачі з ряду в ряд впала, і учні побачили, що ви це помітили.

Ваші дії:

- 1) суворим зауваженням припиню такі дії школярів;
- 2) припиню пояснення і виділю дві хвилини, щоб учні змогли висловити у записках свої думки до товаришів;
- 3) підніму записку і передам учениці за адресою;
- 4) підніму записку, прочитаю її перед усіма, присоромлю учнів.

Варіант 23

1. Дайте визначення поняття “виховне середовище” та коротко проаналізуйте його види.
2. Розкрийте та охарактеризуйте основні етапи планування виховної роботи класним керівником.
3. Охарактеризуйте підсумковий період табірної зміни.
4. Що таке діагностування вихованості? Із перерахованих альтернатив оберіть правильну, обґрунтовуючи помилковість інших.
 1. *Діагностування вихованості — це контроль за поведінкою й оцінка якостей школярів.*
 2. *Діагностування вихованості включає вивчення, накопичення інформації, аналіз, виявлення ступеня вихованості, прогнозування результатів.*
 3. *Діагностування вихованості — це розпізнання і вивчення істотних ознак вихованості як реалізованих завдань виховання.*
 4. *Діагностування вихованості — не правильне (за встановленими критеріями) оцінювання сформованих якостей особистості.*
 5. *Діагностування вихованості полягає в установах особистого рейтингу кожного вихованця.*

Варіант 24

1. Розкрийте сутність поняття “обдаровані діти” та назвіть види обдарованості.
2. Перелічіть та охарактеризуйте основні методи виховання у роботі класного керівника.
3. Охарактеризуйте роль природних факторів у загартуванні дітей під час відпочинку в ЛОТ.
4. Поміркуйте і виберіть вірне твердження:

Діагностування вихованості спрямоване на:

1. *Визначення потенціальних можливостей вихованців.*
2. *Формування у вихованців соціально цінних якостей.*
3. *Усебічний розвиток особистості.*
4. *Дотримання класним керівником логіки виховного процесу.*
5. *Збагачення позитивного досвіду особистості у процесі взаємодії з вихователем.*

Варіант 25

1. Проаналізуйте основні проблеми у роботі з обдарованими дітьми.
2. В чому суть бесіди, як одного із методів виховання? Види бесіди.
3. Гігієна табірної життя, правила техніки безпеки та їх роль у попередженні дитячого травматизму.
4. Вкажіть, під якими номерами перераховані методи діагностики вихованості?

1) спостереження, 2) самооцінка, 3) розповідь, 4) виховуюча ситуація, 5) експериментальна справа, 6) написання творів, 7) бесіда, 8) експериментальна ситуація, 9) заохочення, 10) рейтинг, 11) навіювання, 12) тестування, 13) приклад, 14) тренування, 15) метод незалежних характеристик, 16) прямі питання, 17) дискусії, 18) анкетування.

Варіант 26

1. Розкрийте суть основних етапів підготовки та проведення бесіди.
2. Що таке “критерії вихованості“?
3. Пригадайте, які правила проведення купання дітей у відкритій водоймі та гігієнічні норми загартування дітей водою.
4. Визначте ступінь вихованості учня на основі групи ознак:
 1. *Активно включається в історико-патріотичну роботу. Упродовж чотирьох років вивчає історичні пам'ятки. До його плану входить і вивчення козацького руху. Самостійно підготував експозицію до шкільного музею. Доповнив раніше написану історію родоводу новими фактами.*
 2. *Завжди бере участь у трудових справах, які організуються у школі. Добросовісно виконує трудові завдання. Працює самостійно. Зацікавлений у результатах праці. Ініціатив не проявляє. Поліпшує свою працю, якщо цього вимагають дорослі.*
 3. *Бере участь у пізнавальній діяльності лише під контролем. Інколи замість виконання домашніх завдань займається улюбленими справами. Вважає, що без освіти можна прожити. Не вміє організувати свою навчальну діяльність. Разом з друзями пропустив уроки без поважних причин.*

Варіант 27

1. Проаналізуйте особливості виховної роботи в ЛОТ.
2. Роз'ясніть у чому полягає суть дискусії та запропонуйте власні варіанти дискусійних тем для дітей старшого шкільного віку.
3. Які особливості роботи з дітьми в тимчасово створених колективах?
4. Із перерахованих показників вихованості виділіть ті, які характеризують інтегральні критерії вихованості особистості:

1) цілеспрямованість, 2) знання моральних норм, 3) участь у трудовій діяльності, 4) активне включення у діяльність, 5) чесність, 6) осмисленість своїх дій, 7) регулярне виконання домашніх завдань, 8) надання допомоги іншим, 9) самостійне виконання дій, 10) відповідальність за свою поведінку, 11) поважне ставлення до інтересів колективу, 12) система цінностей, 13) образа товаришів, 14) корекція власних дій, 15) неохоче виконання доручення, 16) творча праця, 17) відгук на прохання товаришів.

Варіант 28

1. Охарактеризуйте основні етапи виховання.
2. В яких сферах проявляється учнівське самоврядування.
3. Окресліть основні виховні функції педагогічного колективу під час роботи в ЛОТ.
4. Підготуйте пропозиції щодо підвищення ефективності спільної виховної роботи батьків та Вас як “класного керівника” стосовно учня:

Із характеристики учня 5 класу Василя К.

Хлопець систематично пропускає уроки, рідко виконує домашні завдання, не встигає майже з усіх предметів.

У класі ні з ким не дружить. На зауваження, критику і поради класного керівника не реагує. Палить. Схильний до обдурювання товаришів та крадіжок. Був затриманий черговими у шкільній роздягальні, коли нишпорив по чужих кишенях. Відбирає гроші в учнів молодших класів. Згубно впливає на Василя дружба з хлопцями, старшими від нього за віком, які не навчаються в школі й не працюють.

Любить тварин. Головне його захоплення — голуби, на яких він щодня витрачає чимало часу. Мас здібності до малювання, але не розвиває їх. Василь дуже ревнує батьків до своєї маленької сестрички, якій вони приділяють дуже багато уваги, а до нього, як йому здається, байдужі.

Варіант 29

1. Охарактеризуйте основні правила підготовки та проведення індивідуальної бесіди.
2. Проаналізуйте основні етапи вивчення особистості учня та написання на нього психолого-педагогічної характеристики.
3. Запропонуйте свої поради батькам для роботи з обдарованими дітьми.
4. Вихователі до цього часу по-різному ставляться до обрання органів самоврядування. Із наведених суджень оберіть найбільш прийнятні з позицій вимог принципу демократизації школи.

1. Незалежно від того, на якій стадії розвитку знаходиться колектив, вихователів необхідно мати міцну основу. Тому необхідно призначати в органи самоврядування найбільш відданих учнів. Адже учні ще не мають

достатньої соціальної зрілості, щоб обирати своїх керівників.

2. При достатній сформованості колективу вихователь повною мірою надає право учням обирати органи самоврядування на засадах повної демократії. Адже вихованці добре знають своїх товаришів і цілком можуть доручити їм функції керівництва.

3. Органи самоврядування — це уповноважені колективу, на яких покладаються обов'язки здійснювати функції організації життєдіяльності вихованців. Тому можна допустити обрання таких органів тільки в колективі, який перебуває на 3-ій стадії розвитку.

4. В обранні органів самоврядування необхідно спиратися на актив. Вихователь спільно з активом вирішує, кого обрати до складу органів самоврядування й інформує про це інших членів колективу.

5. Правильної відповіді немає.

Варіант 30

1. Година класного керівника, її орієнтовний зміст.
2. Охарактеризуйте основні типи важковиховуваних підлітків.
3. Окресліть педагогічні завдання в організаційний період табірної зміни.
4. .Визначте, які методи або прийоми виховання були використані педагогами у поданій нижче ситуації? Проаналізуйте правильність чи неправильність їх застосування.

Ситуація. *Пустуючи, діти розтягли старий паркан у колгоспниці похилого віку. Вона поскаржилася директорові школи. Директор викликав до себе можливих винуватців. — Дуже вчора втомилися? У відповідь - унікальні погляди, несміливі посмішки. Після нетривалої розмови стало ясно - ось вони, винуватці. — Ну що ж, хлопці,— підвів ризику директор,— зробили ви добре*

діло. Старий паркан віджив свій вік. Коли думаєте закінчити роботу? Після уроків зайдіть до завгоспа, скажіть, що я дав розпорядження видати вам лопати, сокири, цвяхи. Захопіть про всяк випадок дві-три дошки. Там, за повіткою поставте паркан не так, як стояв старий, а рівненько. Годин у сім вечора я підійду перевірю. До вечора хлопці поставили паркан. А через день, за порадою директора, напиляли й нарубали старенькій дров, потім полагодили ворота...

Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт

Згідно з навчальним планом студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу з навчальної дисципліни “Методика виховної роботи”.

Мета домашньої контрольної роботи – закріпити знання студентів з даного курсу, перевірити засвоєння студентами теоретичних основ технології виховання та рівень сформованості практичних вмінь та навичок для організації виховної роботи з школярами. Виконуючи завдання контрольної роботи, студент–заочник має висвітлити питання, що визначають рівень його теоретичних знань та практичних умінь, а саме:

- завдання, зміст та особливості виховного процесу в сучасній школі;

- методи, прийоми і засоби виховання;
- форми організації виховної роботи.

Контрольна робота дозволяє перевірити засвоєні студентами знання з дисципліни, засвідчити вміння студента самостійно вивчати теоретичні питання і аналізувати фактичний матеріал з теми, робити узагальнення та висновки.

Студент виконує варіант контрольної роботи, який вибирає. Кожний варіант включає два запитання: перше – теоретичні основи виховного процесу, друге – практичні основи організації виховного процесу.

Робота має складатися з: титульної сторінки; самої роботи; висновків; використаної літератури. Роботу слід оформити акуратно, писати без виправлень і скорочень слів, з обов'язковою нумерацією сторінок, залишаючи поля для зауважень викладача.

Варіанти завдань контрольної роботи

1

- 1.Розкрийте сутність загальних принципів виховання.
- 2.Поясніть методика підготовки і проведення бесіди з колективом учнів.
- 3.Запропонуйте тематику конкурсів з учнями 5-6 класів.

2

- 1.Розкрийте сутність мети і завдань виховання.
- 2.Запропонуйте форми організації процесу виховання.
- 3.Складіть фрагмент проведення шкільного свята (тема за власним вибором).

3

- 1.Розкрийте сутність поняття «сучасний зміст виховання школярів».
- 2.Запропонуйте масові форми організації процесу виховання.
- 3.Складіть методичні поради щодо роботи над учнівським проектом.

4

- 1.Визначте сутність складових компонентів системи виховної роботи у школі (класі).
- 2.Запропонуйте загальні методи вивчення колективу та особистості.
- 3.Розробіть фрагмент проведення конкурсної програми для підлітків.

5

- 1.Роз'ясніть сутність поняття «сучасний зміст виховання» у Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні.
- 2.Запропонуйте алгоритм роботи при проведенні тренінгів
- 3.Розробіть план проведення диспуту на актуальну тему.

6

- 1.Дайте поняття «сучасний зміст виховання» як характеристику базових культурних цінностей виховання.
- 2.Розкрийте методика підготовки і проведення класної години.
- 3.Наведіть приклади видів і форм колективної творчої діяльності учнів.

7

- 1.Складіть варіант опорної таблиці «Сучасний зміст виховання школярів» за Національною програмою виховання дітей та учнівської молоді в Україні.

- 2.Визначте послідовність етапів організації виховної діяльності педагога–вихователя.
- 3.Розробіть план проведення диспуту на актуальну тему.

8

- 1.Розкрийте сутність складових компонентів системи виховної роботи у школі.
- 2.Визначте особливості методів роботи в малих групах. Наведіть приклади.
- 3.Запропонуйте завдання творчим мікрогрупам для проведення художньо-естетичної КТС-концерту "Ромашка".

9

- 1.Дайте поняття про виховне заняття, виховний захід, виховну справу, колективну творчу справу.
- 2.Обґрунтуйте мету проведення різних видів педагогічної діагностики.
- 3.Запропонуйте тематику етичних бесід для учнів 5- 6 класів.

10

- 1.Встановіть відмінність засобів від методів виховання.
- 2.Визначте особливості методики підготовки і проведення диспуту.
- 3.Запропонуйте орієнтовний план проведення конкурсної програми з учнями.

11

- 1.Розкрийте сутність методів виховання,запропонуйте варіант класифікації.
- 2.Порівняйте методику проведення бесіди і диспуту з учнями.
- 3.Розробіть план проведення турніру з учнями.

12

1. Поясніть сутність поняття «класифікація форм організації процесу виховання за домінуванням певного виду діяльності». Наведіть приклади.
- 2.Розкрийте методику підготовки і проведення конкурсної програми.
- 3.Запропонуйте орієнтовний план учнівського проекту.

13

- 1.Порівняйте групи методів виховання. Запропонуйте варіант таблиці.
- 2.Розкрийте методику підготовки і проведення конкурсної програми.
- 3.Розробіть завдання для проведення інтерактивних вправ у колі (за власним вибором).

14

- 1.Дайте поняття про демократичне виховання і визначте характерні ознаки дитини у позиції «суб'єкт виховання".
- 2.Запропонуйте форми колективної творчої діяльності учнів різних видів.
- 3.Розробіть орієнтовний план проведення диспуту на актуальну тему.

15

- 1.Порівняйте поняття «виховне заняття, виховний захід, виховна справа, колективна творча справа».
- 2.Розкрийте сутність сучасних принципів виховання. Наведіть приклади.
- 3.Запропонуйте тематику диспутів для старшокласників.

16

1. Дайте поняття про колективну творчу діяльність та визначте її основні ознаки.
2. Порівняйте різні види діяльності педагога-вихователя.
3. Запропонуйте тематику позаурочних проєктів старшокласників.

17

1. Розкрийте сутність педагогічних вмінь вихователя.
2. Дайте поняття про засоби виховання. Наведіть приклади.
3. Визначте форми проведення класної години. Запропонуйте тематику.

18

1. Розкрийте сутність методики колективного творчого виховання.
2. Визначте особливості підготовки та проведення театралізованого шкільного свята.
3. Запропонуйте завдання для проведення інтерактивних вправ (за власним вибором).

19

1. Розкрийте сутність поняття «сучасні підходи до виховання».
2. Обґрунтуйте вибір педагогом діагностичних методів виховання. Наведіть приклади.
3. Запропонуйте тематику цільових програм виховання школярів з досвіду роботи педагогів.

20

1. Дайте поняття про інтерактивну виховну технологію.
2. Визначте особливості методики підготовки і проведення класної години.
3. Складіть орієнтовний календар традиційних шкільних свят.

21

1. Дайте поняття про складові компоненти виховного процесу.
2. Розкрийте методику підготовки і проведення диспуту.
3. Запропонуйте фрагмент сценарію шоу-програми для старшокласників.

22

1. Розкрийте сутність поняття «виховні технології» та наведіть приклади їх використання у практиці роботи педагогів.
2. Визначте загальні правила і методи роботи в малих групах.
3. Розробіть план проведення бесіди (тема за власним вибором).

23

1. Порівняйте сутність поняття «виховання» у широкому та вузькому значенні.
2. Розкрийте сутність методики підготовки та проведення театралізованого шкільного свята.
3. Наведіть приклади цільових програм виховання школярів з досвіду роботи педагогів.

24

1. Розкрийте сутність поняття «авторитарне виховання» і вкажіть характерні ознаки дитини у позиції «об'єкта».
2. Визначте методичні особливості підготовки конкурсної програми.

3.Запропонуйте план учнівського проекту (тема за власним вибором).

25

- 1.Дайте поняття про критерії та рівні вихованості школярів.
- 2.Поясніть методику проведення інтерактивних вправ «Мікрофон», «Мозковий штурм». Наведіть приклади.
3. Розробіть план проведення диспуту на актуальну тему.

26

- 1.Порівняйте сутність понять принципи і методи виховання.
2. Визначте мету, завдання і сутність інтерактивного виховання.
3. Запропонуйте тематику диспутів для старшокласників.

27

- 1.Розкрийте сутність методів формування свідомості особистості. Наведіть приклади.
- 2.Визначте методи роботи з малими групами учнів.
- 3.Запропонуйте фрагмент проведення конкурсної програми для старшокласників.

28

- 1.Визначте методичні вимоги до підготовки і проведення бесіди з учнями.
- 2.Порівняйте сутність понять позакласна і позашкільна виховна робота. Наведіть приклади форм роботи.
- 3.Запропонуйте план проведення шкільного свята(тема за власним вибором).

29

- 1.Розкрийте сутність понять принципи виховання. Наведіть приклади.
- 2.Порівняйте методику проведення диспуту і турніру з учнями.
- 3.Запропонуйте тематику проведення конкурсів з учнями.

30

- 1.Розкрийте сутність методів стимуляції позитивної поведінки і діяльності учнів. Наведіть приклади.
- 2.Визначте методичні особливості підготовки конкурсної програми з учнями.
- 3.Розробіть план проведення диспуту на актуальну тему.

Індивідуальні завдання

Варіант 1.

1. Назвіть категоріальні ознаки (ключові слова в означенні поняття “виховання”. Поясніть свій вибір.

2. Підготовка, проведення суспільно корисних справ у діяльності пластунів.

Педагогічна задача

Віктор Ч., учень 8 класу, відзначався недисциплінованістю, в стосунках з учителем поведився грубо, агресивно. До навчання відносився негативно, пропускав уроки. Вчителі ставилися до нього як до людини з негативним майбутнім. Новий класний керівник Тамара Дмитрівна шукала причину такої поведінки Віктора. Як з'ясувалося, батько Віктора зловживав алкогольними напоями, а мати і бабуся, хоча й намагалися вплинути на хлопчика, все ж не могли знайти з ним спільної мови. Тамара Дмитрівна знала, що більшість учителів, що викладають у 8 класі, ігнорували індивідуально-психологічні відмінності Віктора, не враховували особливостей його емоційної сфери, не змогли встановити доцільні стосунки. Не зважаючи на це, класний керівник все-таки знайшла підхід до учня і поведінка хлопця стала змінюватися на краще.

Запропонуйте варіанти індивідуальної роботи класного керівника з учнем. Обґрунтуйте основні форми роботи вчителя з педагогічними занедбанями школярами.

Варіант 2

1. У чому полягає сутність процесу виховання, якщо виходячи з того, що особистість розвивається завдяки привласнюванню людської дійсності, накопиченого в суспільстві досвіду?

2. Педагогічні основи виховної діяльності громадських організацій дітей, підлітків і дорослих.

Педагогічна задача

Деякі вчителі будують уроки в старших класах дещо незвично: учні виступають як безпосередні помічники педагога. Заздалегідь разом з учнями обґрунтовується тема уроку, намічається план проведення, ряд питань нового матеріалу учні готують самостійно і повідомляють на уроці.

Проаналізуйте таку форму організації навчання. Вкажіть основні шляхи удосконалення класно-урочної системи навчання.

Варіант 3

1. У чому полягає сутність діяльнісно особистісної концепції виховання?
2. Методика педагогічної допомоги у співробітництві з об'єднаннями дітей, підлітків і дорослих.

Педагогічна задача

А. С. Макаренко вважав, що “знання виховання має прийти до вихователя не в процесі формального його вивчення, а тільки в процесі спільної з ним роботи і активної допомоги йому. Вихователь повинен дивитись на вихованця не як на об'єкт вивчення” (А. С. Макаренко “Методи організації виховного процесу”).

Проаналізуйте думку А. С. Макаренка. Які соціально-психологічні закономірності становлення професійної позиції педагога забезпечують йому успіху вивченні дитини?

Варіант 4

1. Широке й вузьке розуміння поняття “виховання”.
2. Завдання і принципи діяльності громадських організацій і об'єднань дітей, підлітків і дорослих України

Педагогічна задача

Змоделюйте план проведення родинного свята з дітьми середнього шкільного віку, використовуючи методику колективних творчих справ (КТС).

Які засоби педагогіки, на Ваш погляд, доцільно використовувати з метою гармонізації стосунків дітей з батьками? Що Вам відомо про організацію такої роботи у Павлівській середній школі В. О. Сухомлинським, відомими педагогами, педколективами?

Варіант 5

1. Що слід розуміти під закономірностями виховання? Розкрийте сутність і дайте їх психологічне обґрунтування?
2. Проаналізуйте специфіку діагностики у роботі класного керівника.

Педагогічна задача

Складіть можливий варіант виховної роботи класного керівника у 10

класі на березень місяць, використовуючи методику колективних творчих справ (КТС).

На яких принципах ґрунтується вказана методика? Яких вимог повинен дотримуватись класний керівник, складаючи план виховної роботи у старших класах?

Варіант 6

1. Які принципи виховання виводяться з його закономірностей?

2. Схарактеризуйте відношення: “класний керівник – учитель класу”, “класний керівник – староста класу”, “класний керівник – батьки учня”.

Педагогічна задача

Середня загальноосвітня школа № 23 м. Львова вже кілька років працює за програмою “Школа-родина”. У школі створено кабінет української родинної педагогіки, проводяться декади сім'ї, систематично виходить інформаційний бюлетень “Моя сім'я”, проводяться консультації, ділові ігри, педагогічні консультації для батьків педагогічні відпочинки родинних династій.

В чому переваги такої роботи з батьками? Назвіть інші методи та засоби виховної роботи з батьками.

Варіант 7

1. Розкажіть про класифікацію методів виховання.

2. Як впливають на успішність роботи класного керівника його прикладні уміння?

Педагогічна задача

В роботі В. О. Сухомлинського “Сто порад вчителю” відзначається: “Не потрібно знеособлювати духовні сили дитини, потрібно стверджувати в ній почуття власної гідності. Лише так можна здійснювати свою владу над дитиною, лише за таких умов Ваша влада може бути мудрою”.

Назвіть принципи, які використовує В. О. Сухомлинський для створення сприятливої атмосфери спілкування з учнями. Проаналізуйте методи та засоби організації виховного процесу у Павлівській СШ.

Варіант 8

1. Перерахуйте засоби виховання для кожного з методів.
2. У чому полягає педагогічний зміст урахування результатів виховної роботи, яку ведуть класні керівники.

Педагогічна задача

У 9-го класу готуються до концерту, присвяченому до дня 8 березня. Більшість учнів сподіваються, що вчитель відпустить їх зі свого уроку, для підготовки до концерту.

Як повинен діяти в цій ситуації вчитель? У чому її причини?

Варіант 9

1. Покажіть взаємозв'язок між методами формування свідомості особистості.
2. Оцініть роль народних традицій у трудовому вихованні молоді.

Педагогічна задача

У 9-Б класі більшість учнів негативно ставляться до виховних заходів, які проводить класний керівник, і майже не відвідують їх. Що потрібно зробити класному керівнику, щоб учні відвідували виховні заходи і позитивно ставилися до виховної роботи.

Як необхідно планувати і організовувати виховні заходи, що б стимулювати активність учнів? Які шляхи активізації виховного процесу можна запропонувати у цьому випадку?

Варіант 10

1. Проаналізуйте специфіку прийомів педагогічного впливу.
2. Проаналізуйте принципи здійснення колективних трудових справ, користуючись методикою І.П.Іванова "Методика комунарського виховання", "Трудове виховання в колективних справах".

Педагогічна задача

Учень 8-го класу, який не встигає в навчанні, недисциплінований, багато пропускає уроків без поважних причин, вирішив знову пропустити уроки, але на цей раз він приніс записку від матері, яка просила відпустити сина з уроку, не пояснивши причину. Відомо було, що мати учня була схильна до пияцтва і рідко контролювала сина.

Як вчинити в такій ситуації класному керівникові? Які недоліки виховної роботи є причиною ситуації, що склалась? Проаналізуйте шляхи її подолання.

Варіант 11

1. Порівняйте гальмуючі та творчі прийоми педагогічного впливу.
2. Висловіть практичні зауваження щодо методики морального виховання А.С.Макаренка, В.О.Сухомлинського, педагогів-новаторів.

Педагогічна задача

Мати прийшла за порадою до класного керівника відносно поведінки сина, її син, учень 9-го класу, став палити, вживати алкоголь, пояснюючи це тим, що він вже дорослий і може вести себе як захоче. Виявилось, що в цьому класі більшість хлопців палять.

Проаналізуйте дану ситуацію. Що порадити матері? Які недоліки виховної роботи стали причиною такої поведінки? Який напрям виховної роботи є першочерговим для цього класу?

Варіант 12

1. Поясніть на прикладі педагогічної діяльності А.С.Макаренка (праця “Педагогічна поема”) застосування методу “вибуху”.
2. Порівняйте концептуальний і реальний ідеали особистості.

Педагогічна задача

У 7-му класі є учень, який погано навчається, порушує дисципліну. Вчителі ніколи не викликають його до дошки, навіть коли той піднімає руку, щоб не витратити даремно часу.

Які фактори впливають на поведінку учнів? Які фактори навчання та виховання не враховуються у цій школі?

Варіант 13

1. Дайте визначення ключових понять: колектив, первинний колектив, структура колективу.
2. Проаналізуйте технологію морального виховання.

Педагогічна задача

П'ятий клас завжди був дисциплінований і слухняний, найкращий у школі. Одного разу вчителька української мови зайшла до класу і побачила на дошці намальовану на себе карикатуру. Вона поставилася до цього з гумором, а потім попросила підготувати дошку до уроку.

Проаналізуйте дії вчителя.

Варіант 14

1. Назвіть ознаки розвинутого дитячого колективу.
2. Дайте характеристику основних понять морального виховання.

Педагогічна задача

А.С.Макаренко в своїй роботі “Методика виховного процесу” розробив програму розвитку людської особистості. Він розділяв загальну програму, основу якої складає соціальне замовлення, і програму індивідуального розвитку особистості.

Поясніть, що слід розуміти під метою навчально-виховного процесу.

Варіант 15

1. Покажіть взаємозумовленість розвитку особистості та колективу.
2. Назвіть категоріальні ознаки (ключові слова) в означенні поняття “науковий світогляд”. Поясніть свій вибір.

Педагогічна задача

Наприкінці чверті учні під диктовку вчительки виставляли собі оцінки в табель. Один учень 8-го класу поставив собі замість трійок “4” та “5”. Першу чверть він закінчив без трійок, але в другій у нього з'явилося декілька. Вчитель не перевіряв, чи правильно виставлені оцінки, поставив свій підпис. Випадково у третій чверті вчитель побачив табель цього учня і при всьому класі почав „вчитувати” його на підвищених тонах. Запросив батьків до школи.

Як Ви оцінюєте дії вчителя? Яких недоліків у виховній роботі він припустився? Проаналізуйте причини виникнення такої ситуації. Які принципи виховання були порушені вчителем?

Практична робота «Алгоритм вибору цілей та завдань виховання»

- Слухачі розподіляються на мікрогрупи.
 - Кожна група отримує анкету, в якій представлені індивідуальні характеристики особистості.
 - Група визначає 5 якостей особистості, які, на її думку, характеризують ідеального вихованця.
 - Кожна група «захищає» свій варіант, який обговорюється.
 - Після обговорення всі учасники визначають 5 якостей особистості, з якими згодні всі слухачі, ранжирують їх.

Анкета

Креативність, здатність до творчості

Почуття дружби, товариства

Здатність критично мислити

Допитливість

Здатність досягати матеріального успіху

Порядність, справедливість

Чесність

Доброта

Незалежність

Інтелект

Слухняність

Відкритість

Наявність власних переконань

Організованість

Почуття гумору

Вихованість

Емоційність

Коллективний аналіз проведеного заняття

Питання та завдання для обговорення:

- Розкрийте сутність функції цілепокладання.
- Що таке мета-ідеал?
- Обґрунтуйте визначення «особистісно-орієнтоване виховання».
 - Визначте мету виховання в сучасних умовах.
 - Обґрунтуйте напрямки виховної роботи в школі.

Рекомендована література

- Карпенчук С.Г. Теорія і методика викладання. – К.: Вища школа, 1997.
- Лозова В.І, Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання – Х., 2002
- Закон України “Про освіту” // Голос України. – 1991. – 26 червня.
- Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті // Освіта. – 2001р. – 11-18 липня.
- Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. - 2004. - №4(5). - С.7-30.

Ділова гра «Розроблення колективних творчих дій».

Мета: Навчити колективного складання плану нетрадиційних форм виховних заходів.

Унаочнення: Картки з трьома словами, одне з яких — ключове (воно вказує на нестандартну форму заходу). Наприклад: Реклама, *ринг*, словник (Ринг для реклами слів -ників), або Гра, *сюїта*, рух (Сюїта рухових ігор).

План

1. Розподіл слухачів на мікрогрупи.
2. Знайомство з алгоритмом роботи.
3. Визначення форм колективних творчих справ.
4. Розробка та захист авторських колективних творчих справ.
5. Підведення підсумків роботи.

Алгоритм проведення гри:

1. Придумати назву колективної творчої справи (використовуючи слова контрольної картки).
2. Вказати кількість та категорію учасників.
3. Сформувати педагогічні завдання.
4. Викласти основний зміст КТС.
5. Описати методику підготовки КТС.
6. Довести, що вона (КТС) має виховні можливості.

Кожна мікрогрупа «захищає» свій проект колективної творчої справи, який обговорюється та аналізується учасниками гри. Після захисту пропонується зробити колективний аналіз проведеного заняття а планом:

1. Що вам сподобалось більше всього?
2. Що не сподобалось, чому?
3. Кому треба сказати «дякую»?
4. Ваші пропозиції та побажання.

Рекомендована література

- Волкова Н.П. Педагогіка. - К., 2002.
- Карпенчук С.Г. Теорія і методика викладання. – К.: Вища школа, 1997.
- Класний керівник в сучасній школі: Методичний посібник. – К., 1996.
- Лозова В.І, Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання – Х., 2002

Питання з курсу "Методики соціально-виховної роботи в сучасних умовах", які виносяться на залік

1. Предмет та завдання курсу.
2. Фактори соціалізації дітей та молоді.
3. Соціально-психологічний портрет дитини і проблеми виховання.
4. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді (від 1. липня 2004 р.).
5. Роль і місце класного керівника в системі організації взаємодії з

вихованцями.

6. Основні напрями діяльності, права й функціональні обов'язки класного керівника.

7. Прогнозування виховного процесу класним керівником-один із важливих компонентів педагогічної діяльності.

8. Види і структура планів виховної роботи в ЗОНВЗ.

9. Поняття вихованості, показники та методи діагностування вихованості учнів.

10. Програма вивчення особистості учня.

11. Програма вивчення учнівського колективу.

12. Виховне середовище, його види.

13. Поняття про обдарованість дітей, види обдарованості.

14. Проблеми роботи з обдарованими дітьми на сучасному етапі.

15. Поняття про важковиховуваність дітей та підлітків.

16. Типи важковиховуваних дітей та основні причини девіантної поведінки неповнолітніх.

17. Профілактика та корекція важковиховуваності.

18. Рекомендації щодо розв'язання конфліктних ситуацій.

19. Поняття про опіку та піклування.

20. Соціально-демографічні та психологічні особливості дітей, позбавлених батьківської опіки.

21. Посилення опікунсько-виховної функції школи.

22. Виявлення проявів та запобігання дитячої бездоглядності.

23. Класна година: функції напрямки у змісті, форми проведення.

24. Бесіда як метод виховання. Методика підготовки та проведення бесіди.

25. Диспут як один із методів виховної роботи. Методика підготовки та проведення диспуту, вимоги до нього.

26. Значення КТС у формуванні особистості учня. Технологія підготовки КТС.

27. Тенденції розвитку учнівського самоврядування.

28. Завдання учнівського самоврядування
29. Принципи, права та обов'язки ради самоврядування.
30. Умови ефективного педагогічного керівництва органами учнівського самоврядування.
31. Мета, завдання, зміст, методи і форми виховної роботи в оздоровчому таборі.
32. Напрями виховної роботи в оздоровчих закладах.
33. Характеристика основних періодів табірної зміни.
34. Гігієна табірної життя.
35. Правила техніки безпеки та їх роль у попередженні дитячого травматизму в ЛОТ.
36. Технології виховної роботи в ЛОТ.